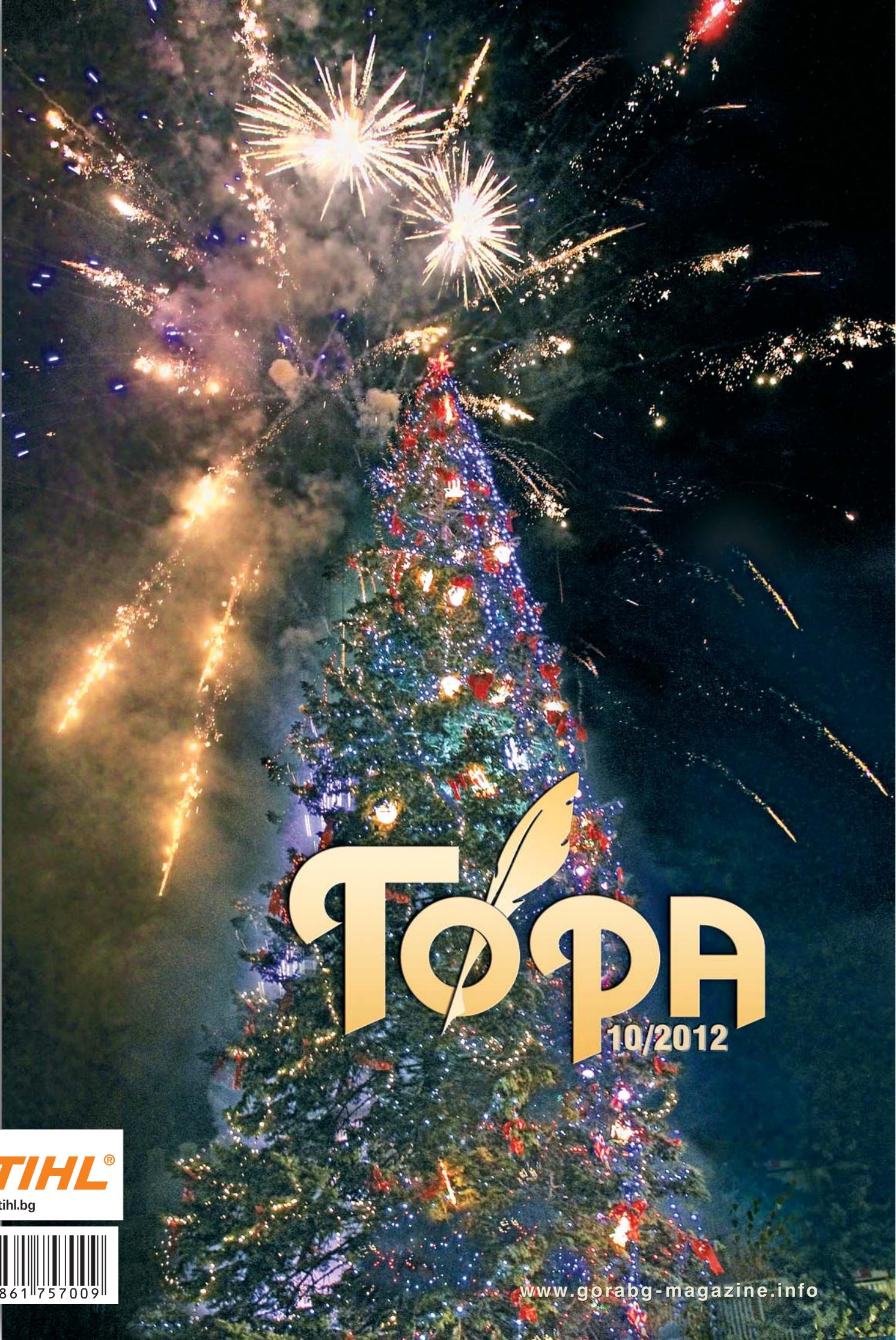

Списание за екология и горско стопанство

ГОРА

10/2012

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

Машини с консумативи и/или ценови отстъпки

Заложете на изключителната надеждност, комфортното оборудване и първокласната техника на продуктите STIHL - за да бъдете отлично оборудвани и да се справите безпроблемно с подготвката на гвора и градината за зимата. Само сега при гиърите на STIHL в цялата страна ще намерите **промоционални накети моторни трионои STIHL**,

с включени в тях консумативи според модела и/или аксесоари, част от които на много атрактивна цена. Възползвайте се и от **промоционалните цени** на електрическите верижни трионои STIHL и избранияте модели моторни коси и храсторези STIHL. За по-подробна информация посетете най-близкия дилър на STIHL.

Край или начало?

Отминава 2012 година. Светът тръпне в очакване да види какъв ще бъде собственият му завършек. Според календара на майсторите краят на Света идвал на 21 декември. А според историците просто е идвал краят на календара, защото не претендирал за вечност.

Като говорим за летоброене, нека припомним, че един от най-точните древни календари е бил подреден от прабългарите, а по нашите земи - край днешна Варна, е намерено най-старото обработено злато в света. Въщността човешката цивилизация датира от над 12 000 г., когато хомо сапиенс е спрял да води миграционен живот и е създадъл първите селища, т. нар. протосела и протоградове. След някой и друг век започнали и опити за летоброене с каландри.

Според езотериците Светът няма да свърши, въпреки че вече му се е случвало на няколко пъти, и ние сега сме третата (или петата) раса след лемури, атланти и други цивилизации. Но ще има промяна, защото Земята и Сънчевата система навлизат в галактически преход, преминавайки през космически пояс от енергия. Физическите и нефизическите тела (астрално, ментално и т.н.) на човека трябва да се пренастроят спрямо най-новите вибрации на Земята. И да започнем да усещаме света с клетките си. И което е най-положителното - ще усилим вярата в себе си, радостта, спокойствието, добротата, благодеянието... Все хубави неща, които си ги пожелаваме преди всяка Нова година.

Да си ги пожелаем и сега. Пък може и да се събуднат, след като ще дойдат от Космоса.

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@iag.bg
bbgospod@yahoo.com

Редактори:
СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
banzarova@abv.bg
(водещ на броя)

ЮЛИЯ СЪБЧЕВА
yulia_sabcheva@abv.bg

Технически редактор:
инж. ВАИНА КИСЬОВА-ИЛИЕВА
vaniakisiava@abv.bg

Дизайн и предпечат:
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА
nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортър:
ЙОРДАН ДАМЯНОВ
jordan.damianov@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42;
тел./факс: 988-04-15.
<http://www.gorabg-magazine.info>
E-mail: gora@iag.bg
БИС ТТВББГ22
IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.
Броят е подписан за печат на
12.12.2012 г. Индекс 20346.
Годишен абонамент - 30.00 лева.
Отделен брой - 3.00 лева.
Опечатано - „Фатум“ ООД

Подробна информация за дейността на Изпълнителната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.iag.bg

В броя

Приветствие на д-р Мирослав Найденов -
министр на земеделието и храните

3 Висше образование:
Годишно връчване на дипломите за научни степени
и академични длъжности в ЛТУ

3 Насърчаване на предприемачеството

5 Информация: Започва нов проект на ИАГ

6 Общински гори: Да управляваш обществена собственост

10 Гори и биоенергиен ресурс: България се нуждае
от преход към модерно оползотворяване на биомасата

12 Новини от природните паркове

16 Устойчиво развитие: Романтизъм и реализъм
в съвременното лесовъдство

18 Гори и растително богатство: Скалният венец
над с. Троица - непозната дестинация на Шуменското плато

21 Нови книги

22 Гост на редакцията: Журналистът Емилия Бахарова -
Пазете моралните стойности в живота

24 Изложби: Нарисувай и събудни мечта

На корицата

Снимка Йордан ДАМЯНОВ

CONTENTS

- 2 Address by Dr. Miroslav Naydenov - Minister of Agriculture and Food
- 3 Higher education: Annual award of diplomas to science degrees and academic positions at University of Forestry
- 3 Promoting entrepreneurship
- 5 Information: A new project of Executive Forest Agency starts
- 6 Municipal forests: To manage public property
- 10 Forests and bioenergy resource: Bulgaria needs a transition to modern biomass utilization
- 12 News from nature parks
- 16 Sustainable development: Romanticism and realism in modern forestry
- 18 Forests and plant diversity: Rocks above the village of Troica - unknown destination
- 21 New books
- 22 Editorial's office guest: Journalist Emilia Baharova - Keep your moral values in life
- 24 Exhibitions: Draw and a dream come true

***УВАЖАЕМИ ЛЕСОВЪДИ И ГОРСКИ СЛУЖИТЕЛИ,
УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,***

Обръщам се към вас в края на една отминала година, изпълнена е много разнообразни събития.

Всички ние сме ангажирани в една обща кауза, която обединява нашите усилия в правилното стопанисване и дълготрайното опазване на биологичното разнообразие на страната ни. Тази е причината за реформата в законодателството с тенденция да приобщи все повече квалифицирани експерти, които със своите знания и опит да съхранят традициите в отрасъла, да приложат добрито световни практики и да допринесат за запазване и увеличаване на растителните и животинските видове. През годината бяхме свидетели на активното участие на българското общество в решаването на важни проблеми, касаещи горския сектор, което показва нашата готовност за конструктивен диалог. Множеството предизвикателства, събрани със синхронизиране на държавната политика и общественото мнение, доведе до консолидация и правилни решения за устойчивото управление на отрасъла. Сблъскахме се с непредсказуемата и необуздана огнена стихия, обхванала ценни местообитания в горските територии. Но въпреки всички тези сложни ситуации екипите и служителите със своите експедитивност, адекватни решения, голяма всеотдайност и навременна намеса спасиха от унищожаване голяма част от горския фонд.

Необходимо е да продължим по този път, за да осигурим едно прозрачно управление, което да е гарант за спазването на европейските стандарти, присъщи за една модерна държава. С казаното от доктор, разбира се, не се изчерпват въпросите, които решаваме съвместно. Това е само едно добро начало, което трябва задължително да продължим с това темпо, ангажираност, политическа воля и приобщаване на всички структури на гражданското общество. Предизвикателствата може да са нови, нашите решения - също. Неизменни обаче са вашето трудолюбие, професионализъм и обич към българската природа.

Уверен съм, че и занапред ще се полагат необходимите грижи за подобряване на състоянието на горите и горските ресурси на нашата страна.

Пожелавам успех на цялата лесовъдска колегия, на всички горски служители във високоотговорната им мисия на пазители на зеленото богатство на България.

Весели Коледни и Новогодишни празници!

**Д-р Мирослав НАЙДЕНОВ
министр на земеделието и храните**

Годишно връчване на дипломите за научни степени и академични длъжности в ЛТУ

Ръководството на ЛТУ с гостите на тържеството и новоизбраните професори, доценти и доктори

На 31 октомври в Аулата на Лесотехническия университет тържествено бяха връчени дипломите за академичните длъжности „професор“ и „доцент“ и научната степен „доктор“, придобити през последната учебна година.

Гости на тържеството бяха директорът на Центъра за развитие на човешките ресурси Митко Шалев, ректорът на Университета за национално и световно стопанство проф. д.и.н. Стати Статев, ректорът на Минно-геологския университет проф. д-р Любен Тотев, ректорът на Химикотехнологичния и металургичен университет проф. д-р Митко Георгиев.

Тържеството беше открито от ректора на ЛТУ проф. д-р Веселин Брезин. В навечерието на Дения на народните будители слово за празника произнесе проф. д-р Диана Иванова.

Министърът на околната среда и водите Нона Караджова връчи дипломите за придобита академична длъжност „професор“ на доц. д-р Елена Писарева-Чакърова, доц. д-р Мая Нусторова, доц.

д-р Ivanka Bonева, доц. д-р Владимир Пиралков, доц. д-р Първан Първанов, доц. д-р Георги Георгиев, доц. д-р Янислав Илиев, доц. д-р Ангел Владимиров, доц. д-р Nikola Stoyanov, доц. д-р Георги Абрашев, доц. д-р Иван Палигоров, доц. д-р Стефан Юруков и доц. д-р Гено Ангелов.

Дипломи за академичната длъжност „доцент“ получиха д-р Невена Шулева-Алексова, д-р Велика Драгиева, д-р Емил Кичуков и д-р Николай Бърдаров.

Директорът на Центъра за развитие на човешките ресурси Митко Шалев връчи дипломите за научна степен „доктор“ на Бойка Малчева, Десислава Арнаудова, Елена Драгозова-Иванова, Соня Дамянова, Десислава Данчева, Светослав Аnev, Павлин Богданов, Галин Милчев, Красимир Криводолски и Веселин Киров.

След тържественото връчване на дипломите министър Караджова поздрави новоизбраните професори, доценти и доктори, а от тяхно име благодарствено слово произнесе проф. д-р Nikola Stoyanov.

Насърчаване на предприемачеството

Заключителната конференция по проекта „Създаване и развитие на центрове за насърчаване на предприемачеството към висшите училища в България“ се проведе на 8 ноември в Руския културно-информационен център в София.

Проектът е реализиран с подкрепата на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма. В продължение на три години е финансирано създаването и дейността на четири центъра за насърчаване на предприемачеството - в Лесотехническия универси-

тет - София, в Техническия университет - Габрово, Техническия университет - София, филиал Пловдив, и във Висшето училище „Международен колеж“ - гр. Добрич.

Проектът има за цел създаване на професионални умения у бъдещите предприемачи за ежедневната им дейност във фирмата.

Министърът на икономиката, енергетиката и туризма Делян Добрев обяви приключването на проекта, като отбеляза, че средствата са осигурени от бюджета на министерството и са в размер на 726 840 лева.

В рамките на работата на центровете повече от 1300 студенти са обучени по предприемачество, създадени са 15 студентски и 13 учебно-тренировъчни фирми, проведени са 13 конкурса по предприемачество и 67 студенти са подпомогнати с награден фонд.

Конференцията продължи с презентации на проектите на студентските фирми. Центърът по предприемачество към ЛТУ с ръководител проф. Владимир Пиралков имаше най-широко присъствие. Представителите на

①

учебна компания „Creative Ideas“ показаха оригиналния продукт „Zakk chable“, който представлява стифиращи се в един обем четири табуретки и маса, изработени от шперплат, подходящи за интериорна и екстериорна употреба. Продуктът има защитен промишлен дизайн на територията на България (сн. 1).

Учебната фирма „Life Design“ представи своя вече популярен стол с оригинален дизайн, чийто прототип е от картон, а впоследствие се изработка от шперплат, като за седалка се използва фитнес топка, която издържа до 400 килограма. Столът участва в много изложения и притежава патент за цялата Европейска общност (сн. 2).

Проект на същата компания е и креслото F1, вдъхновено от дизайна на състезателните коли на „Формула 1“.

Представителите на „Design studio InR8“ показаха модулна пейка с място за багаж и маса, подходяща за паркове и градинки (сн. 3). Марин Генов от Браншовата камара на дървообработващата и мебелната промишленост приветства участниците и пое ангажимент да помогне за популяризирането на всички изделия в бранша и да съдейства за серийното им производство.

Студентската компания „I like design“ представи своя проект за реновиране на подлез на бул. „Ботевградско шосе“ в София, който вече се реализира с подкрепата на Община Подуяне.

Проектът на „Design studio Suggero“ на вече бивши възпитаници на ЛТУ е провокиран от намаляването на спортните площадки и претъканите фитнес зали - уличният фитнес, който се побира на 12 m², представлява съчетание от лостове и успоредки, на които можете да тренирате всички мускулни групи. Проектът ще бъде финансиран от Община Лозенец и реализиран и на нейната територия.

Учебната компания „Re-Walk“ представи интериор за хора в неравностойно положение, който включва кафе-библиотека, детски кът за деца без и със увреждания, лятна градина. Идеята е хората с увреждания да се социализират, като децата имат въз-

②

можност да общуват с върстниците си. Центърът по предприемачество към ЛТУ подпомага и създаването на Клиниката за домашни любимици „City jungle“, в която впоследствие вече дипломираният ветеринарни лекари упражняват своята практика. Центърът по предприемачество към Техническия университет - Габрово, с ръководител доц. Добрин Ганчев, беше представен от студентската компания „Green Power“ с проект в областта на енергийната ефективност, който представлява изграждане на системи за автономна електроенергия посредством вятърни турбини и фотovoltaични системи, както и колектори за топла вода.

Следващите презентации бяха в областта на онлайн услуги. Представителите на Центъра по предприемачество към Технически университет - София, филиал Пловдив, с ръководител гл. ас. Владимир Иванов, от фирма „Ex3m“ ЕООД показваха проекта си за онлайн магазин за спортна екипировка.

Проект за онлайн книжарница представи Калоян Куртев от фирма „Продрайв БГ“ ЕООД, възпитаник на Центъра по предприемачество към Висшето училище „Международен колеж“ - гр. Добрич, с ръководител Весела Панова.

Студенти, обучавали се в същия център, представиха иновативната идея за интерактивна смарт стая, която „усеща“ човешките емоции посредством сензори и адаптира интериора според тях.

„В нашите стратегически планове за изпълнение на проекта „Създаване и развитие на центрове за насярчаване на предприемачеството към висшите училища“ е поставена цел да положим основите за превъръщането на 4-те университета участници в университети от трето поколение, а фундамент за това е обучението по предприемачество“ - каза в заключение ректорът на Лесотехническия университет проф. Веселин Брезин. Накрая участниците си направиха снимка за спомен с министър Делян Добрев (сн. 4).

③

Юлия Събчева
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

④

ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА

Започва нов проект на ИАГ

Със семинар, проведен на 8 ноември в Изпълнителната агенция по горите, започна изпълнението на проект „Стратегическо планиране в българските гори - гарант за ефективно управление и устойчиво развитие“. В семинара взеха участие представители на всички основни заинтересовани страни - ИАГ и нейните регионални структури и специализираните териториални звена, МЗХ и други държавни администрации, държавните горски предприятия и техните поделения, Института за гората и Лесотехническия университет, браншовите и синдикалните организации в горския сектор, неправителствените организации, работещи в сферата на околната среда, сдруженията на собствениците на гори.

Участниците бяха приветствани от инж. Валентина Marinova - гла-

Участници в семинара

вен секретар на ИАГ и ръководител на проекта. Мултимедийна презентация на целите, задачите и дейностите по новия проект бе представена от д-р инж. Любчо Тричков - директор на Дирекция „Проекти и международни дейности“ в ИАГ и координатор на проекта. Проектът си поставя седем основни цели, които ще се изпълняват посредством седемте вида дейности. Едни от най-важните между тях са изготвянето на анализ на Стратегията за развитие на горския сектор за 2007-2011 г., който ще бъде възложен на външен екип, и разработването на новия Стратегически план за периода 2013-2022 г., както и подготовката и издаването на „Наръчник за разработване на областни планове за развитие на горските територии“.

В дискусия с конкретни предложения участваха инж. Нели Дончева от WWF, сектор „Гори“, инж. Юри Миков - директор на Северозападно държавно предприятие - Враца, инж. Тихомир Томанов - изпълнителен директор на Асоциация „Общински гори“.

Проектът е на обща стойност 297 520 лв., с продължителност 18 месеца. **Т**

Ръководният екип на проекта (отляво надясно): г-р инж. Любчо Тричков - координатор, инж. Валентина Marinova - ръководител, инж. Николай Василев - технически сътрудник

Българо-македонско споразумение за сътрудничество

На 14 ноември в ДГС - Брезник, се провежда международна среща между представители на държавни горски и ловни стопанства на територията на Югозападното държавно предприятие - Благоевград, и представители на Държавното предприятие за стопанисване на горите „Македонски шуми“ - Скопие. От българска страна присъстваха директори и зам.-директори на Държавните горски стопанства - Струмяни, Симитли, Невестино, Петрич, Кресна, Благоевград, Брезник, и Държавните ловни стопанства „Дикчан“ - с. Сатовча, и „Осогово“ - Кюстендил, както и председателят на УС на ЮЗДП инж. Иван Янев. Домакин на срещата бе инж. Петър Савев - директор на ДГС - Брезник, и член на УС на ЮЗДП. От македонска страна при-

състваха зам.-директори на „Македонски шуми“ Игор Лазаровски, Наум Будоски и Митко Занов, както и ръководителят на поделението в Крива паланка Влатко Митовски.

Присъстващите от двете страни обмениха

опит и идеи за по-добро сътрудничество в пограничните райони при опазването на горските територии от пожари. В резултат на срещата се подписа споразумение за сътрудничество между Югозападното държавно предприятие със седалище в Благоевград и Държавното предприятие за стопанисване на горите „Македонски шуми“ - Скопие. Страните се споразумяха за обмен на информация за възникнали горски пожари в граничните райони между двете предприятия, споделяне на технологии, интегриране на основни информационни системи, за сътрудничество в областта на законодателството, организиране на съвместни форуми, обмен на експерти, посещение на специалисти и съвместни изследвания.

Срещата продължи с посещение на минерален извор „Желязна вода“ в лесопарк „Бърдото“ и храма „Св. Петка“ в Брезник. Гостите посетиха административната сграда на ДГС - Брезник, и държавния горски разсадник „Старият яз“, след което се запознаха и с производството на пелети във фабриката на територията на стопанството. **Т**

Споразумението подписаха председателят на УС на ЮЗДП инж. Иван Янев и зам.-директорът на „Македонски шуми“ Игор Лазаровски (отляво надясно)

Участниците в срещата

Да управляваш обществената собственост

Първото в страната общинско лесничейство е създадено в Самоков през 1906 година. Площта му тогава е 28 638 ха и обхваща най-елитната гора - Чамкория, днешния курорт „Боровец“. В началото на XX в. Чамкория е единствената гора, от която се добивала строителна дървесина. Първите опити за залесяване в района са правени през 1903 г., когато в м. Ридо с иглолистни филенки се залесяват малко над 4 декара. Със създаването на Общинското лесничество в Самоков до 1910 г. са залесени 135 дка, въвежда се стопанска експлоатация на горите. От 1934 до 1938 г. в още четири села - Белчин, Продановци, Маджаре и Радуил, се образуват общински лесничества. Техният дял в икономиката на района нараства, като същевременно все повече се налагат принципите на лесовъдството в стопанисването на горите. Така в общинската гора Чамкория през 1924 г. е обособено първото в страната изборно стопанство. Стопанисвани изборно, тези гори достигат до наши дни като уникален възрастен масив. Всички тези факти са златна страница от историята на Самоковската община, която не трябва да се забравя и да се пренебрегва в наши дни.

През 2002 г. с решение на Общинския съвет се създава предприятие „Общинско лесничество - Самоков“ с 18 000 ха площ. Собствеността е доказана главно с емблеми регистри, докато заявената пред Поземлена-та комисия площ е 35 000 хектара.

Водени от идеята, че едно общинско лесничество е толкова горско стопанство, колкото и едно държавно горско стопанство, решихме да видим как работи ОЛ - Самоков, десет години след създаването си и в условията на новия Закон за горите. Посетихме лесничеството в навечерието на преместването му в новата сграда и получаването на новите униформи. Важно уточнение, на което настояха доказините ни, е да наричаме общинските гори обществена, а не публична, собственост. Икономическите отношения между субекта - ОЛ, и собственика - община, са подобни на съществуващата вече в нашата горска история структура - държавно лесничество, т.е. бюджетни. Бюджетът му се гласува от Общинския съвет. Работи по план-сметка, която се приема от Общинския съвет, заедно с бюджета на общината.

В Общинско лесничество - Самоков, което е раздeleno на три горско-технически участъка - Боровец, Самоков и Радуил, работят 30 души. От тях 12 са горски надзоратели, 3-ма лесничеи, отговарящи за три направления - лесосечния фонд, отдаване на фонда, опазване на горите и лесозащита, 8 са помощник-лесничеи, които отговарят за сечищата и експедицията.

Ние посетихме ОЛ - Самоков, в „горещо“ време - населението се запасяваше с дърва за отопление през дългата рилска зима. И тази тема естествено присъстваше не само в разговорите на хората, с които се видяхме в града, но и в местния печат. И разбира се, изобществаше с поляризиранi мнения. Как стояха нещата в

Колективът на Общинското лесничество в Самоков с директор инж. Евгени Димитров

Общинското лесничество? Навсякъде, по селата, където има общинска гора, населението, записано по кметствата в списъка, можеше да се възползва да добие дървата по тарифната такса „на корен“, която е 12 лева за кубик. За града от Общинското лесничество е организиран търг за отдаване на добива, като дървата остават на склад. От склада лесничеството ги продава на търга цена 36 лв. за кубик, докато разбрахме, че цената на фирмите е стигнала 85 лева. Общинското лесничество предлага и превоз за желаещи да ползват тази услуга, тъй като разполага с 3 автомобила. На 10 октомври е проведена процедурата за добив на дървесина от т. нар. зимно сечище, за да може и при по-лошо време хората да могат да купуват дърва за огрев от склад. Директорът на ОЛ - Самоков, инж. Евгени Ди-

митров нарича реализацията на този артикул социална дейност, защото той не е основан в техния дърводобив.

По своите характеристики общинската гора, особено в района на Боровец, е елитна - 90 % лесистост, зрели насаждения и предимно възстановителни сечи. Годишно се добиват от 25 000 до 27 000 м³ качествена и годна за всяка преработка дървесина. Предвиденото ползване може да стигне и до 35 000 м³, съгласно предвиждането на стопанския план на ОЛ - Самоков. Добивът на дървесина се отдава на търг и се реализира чрез търговете, в които участват фирм-ползватели от района. Общинският съвет има специално решение (от 2008 г.) за участие в тези търгове с предимство да се ползват местни преработватели.

Ценните дървесен ресурс на лесничеството позволява да изпълнява планираната приходна част на бюджета без затруднения. А тя е сериозна - 1 555 000 лева. При милион и половина приход разходът на общинското лесничество е 550 000 лева. Средствата от приходите се благат за залесяване, което през последните няколко години се извършва в площи, засегнати от големия пожар от 2008 г., в закупуване на високопроходими автомобили за охрана на горските територии, които вече са дъва, а през тази година - и за закупуване на униформеното и теренното облекло на служителите. Допълнителните възнаграждения за служителите обаче не са в пряка зависимост от икономическия резултат на лесничеството, колкото и висок га е той, а се определят от общото финансово състояние на Общината.

Районът на лесничеството, особено краиградската част на Самоков, досета години бе под прицела на бракониерска сеч, извършвана главно от ромското население. На държавата ѝ костваше много усилия да противодейства на това нашествие - открити бяха контролни горски пунктове, търсещи се съдействие на жандармерията. С общи усилия в района се стига до относително спокойствие и обстановката е нормализирана. В общинските гори по изискванията на Закона за горите е организирано опазване на горските територии и дванадесетте горски надзоратели, назначени през лятото на тази година (впрочем напливът на канцидати бе много голям), работят съвестно. Като охраняващ орган, който бди над общинското имущество, те са под зоркия поглед на обществеността. За хората като че ли стана по-достъпно да контролират, а и да коментират, всяко тяхно действие или бездействие.

Насажденията от арония в разсадника на лесничеството

През 2005 г. ОЛ - Самоков, създава разсадник. Нуждата от него се появява, когато лесничеството започва залесителни дейности. Освен за залесяване в разсадника се отглеждат и едроразмерните фиданки, които се използват за озеленяване на общински терени, училища и други градски и краиградски зони. Той е достъпен за посещение и обучение на ученици от горската паралелка в местната гимназия. Площта на разсадника е голяма, а и идеите на лесничеството за нейното използване не са малко - га се изгради рибарник и стопанска сграда, цехове за производство на брикети и палети от отпадъчна дървесина и преработка на плодове. Но днес се използват не повече от 100 гка, и то за дейности, които носят приход. След като инж. Димитров се запознава с холандския опит в отглеждането на аронията и черната боровинка, с методическата помощ на гоу. Димитър Стоянов от АТУ създава в разсадника 22 гка плантации от дъвата вида. Да „пробие“ на пазара отначало не е лесна задача, но упоритостта се възнаграждава и вече втора година плодовете на дъвата цени на вида се реализират успешно. В разсадника се работи на договор с фирма, която извършва необходимите за всеки сезон дейности.

Естествено стигнахме и до въпроса какви са предимствата и недостатъците на общинската структура за горите?

Работейки в условията на Закона за горите и Закона за общинската собственост, общинското предприятие си има един собственик - общината, като по този начин се отърва от тежката бюрократична машина с много нива. Организацията на дейностите в лесничеството се прави по-бързо и директно. Това облекчава работата на персонала и той, освободен от прословутата „бумашина“, има повече време за теренни дейности. Деловите контакти на управителя на ОЛ - Самоков, са също по „късата линия“ - с кмета, зам.-кмета, Общинския съвет. Това съкраща времето за решаване на различни текущи въпроси, свързани с управлението и стопанисването на горите на Общината. Недостатъци? Когато хората не са специалисти, възможно е неразбиране на същността на работата на Общинското лесничество и неговата отговорност за ценното зелено богатство, което управлява. И вие страни - управителят и кметът, не крият, че на заседанията на Общинския съвет, който естествено е

Сградите на Общинското лесничество, строени в началото на XX век

политически нееднороден, прехвърчам искри. Не е и много справедливо, при положение че в общинската хазна влизат сериозни приходи от ОЛ, то да изчаква продължително време реинвестиране на средствата в реализиране на идеите, които биха повишили още повече печалбата на лесничеството.

В сградата на Община Самоков можете да откриете любопитна историческа галерия - всеки от кметовете, избирани от Освобождението до наши дни, е представен с портрет и кратка справка за приноса му към общината. Така научихме, че създаването на Общинското лесничество става по времето на мандата на Христо Зографски. Впрочем вие аминистративни сгради на лесничеството, построени в Чамкория в началото на XX век, и до днес са там. Сегашният кмет на Самоков - Владимир Георгиев, е избран през есента на миналата година. Попитахме го как оценява дейността на Общинското лесничество и каква е визията на Общинския съвет за бъдещето му развитие.

- Общинското лесничество в Самоков - сподели Владимир Георгиев - има дълга история, големи традиции, управлява много ценен икономически и екологичен капитал, какъвто малко общини притежават. И за нас е важно всеки жител на общината да си дава сметка за това. Това е предприятието, което носи приходи на общината. Няма да крия, че винаги сме разчитали на партите на лесничеството и когато трябва да направим някакви подобрения, например в инфраструктурата, Общинският съвет в повечето случаи гласува увеличаване на размера на приходите от Общинското лесничество. Работата му е много трудна, но и очакванията на населението са големи. Хората са чувствителни към всичко, което става в гората. Разбира се, дължен съм да мисля и за хората, и за бизнеса на община, но се вслушвам в мнението на управителя инж. Евгени Димитров. Той е специалист лесовъд и знае какво може да даде и какво иска гората. Обсъждали сме гори предимствата на структурата ЕОД за стопанисване на общински гори, която се гради на друг икономически принцип и би донесла повече позитиви на общинското лесничество. На по-късен етап и това може да стане.

Общинското лесничество е стопански субект на Община - Самоков, която е съучредителка на Асоциация „Общински гори“ (АОГ) през 2008 г., когато бе домакин на първата среща. Тогавашният кмет Ангел Николов бе избран за зам.-председател на АОГ. Традицията продължи и сегашният кмет Владимир Георгиев. Не можехме да не попитаме инж. Евгени Димитров, човек с дълъг лесовъдски и организационен опит, каква е ролята на Асоциацията „Общински гори“ в развитието на об-

щинската горска структура.

- АОГ бе създадена в момент - каза инж. Димитров, - когато общинските горски структури бяха „изтикан“ в периферията на държавните структури и до излизането на новия Закон за горите абсолютно неравнопоставени. АОГ е организацията, която разви голяма дейност, за да се разбере от ръководството на бранша, че общинските лесничества трябва да работят като самостоятелна структура на лесовъди.

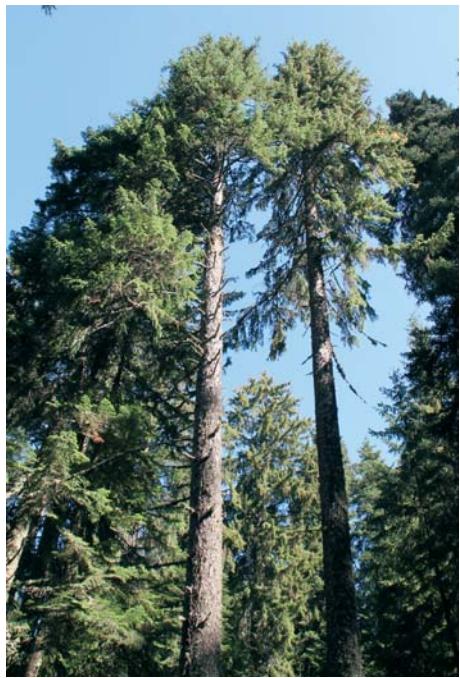

Владимир Георгиев -
кмет на Самоков

Понастоящем ролята на АОГ е незаменима при нормативната обезпеченост на общинските горски структури, работи за „ограмотяване“ на общинските ръководства и кметовете на общини в цялата страна за принципите на лесовъдските дейности в горите. Нестигът на средства в много общини създава практика голяма част от приходите от общинските гори да отиват не по предназначение. С помощта на АОГ кметовете започват да преосмислят много от решенията си и разбират, че средства трябва да се реинвестирам в горите. ОЛ - Самоков, има сериозни приходи, и се надява, че моментът за тези реинвестиции е назрял. Инж. Тихомир Томанов - изпълнителен директор на АОГ, сподели, че и Общината, и Общинското лесничество са сред пионерите, които за краткия период от възстановяването на собствеността на горите са изградили структурата на управлението, която разполага с необходимия административен капацитет и насоките на стопанисването им.

- Основата цел - каза инж. Томанов, - заради която бе създадена АОГ - да се постигне равнопоставеност на собствеността в горите, е изпълнена с новия Закон за горите. Но ако кметовете не се бяха сдружили в Самоков преди четири години, до тези постановки на закона нямаше да се стигне. Новият закон е радикален, а промените, които трябва да настъпят с излизането на подзаконовите документи, са дълбоки и влияят върху мисленето и отношението на обществото към горския сектор. Самата лесовъдска общност трудно възприема това разделение на функциите, които изисква ЗГ - по стопански дейности и по контрола на тези дейности, и според мен това е в основата на забавянето на изработването и влизането в сила на подзаконовите нормативни документи. Ние, представлявайки общинската собственост, непрекъснато „натискаме“ тези документи да излизат по-бързо. Ако този процес продължи дълго време, обществото отново няма да разбере голямата идея, заложена в последния Закон за горите.

След две години изтича действието на лесоустройства проекти в Общинското лесничество и трябва да има изгответен нов Горско стопански план. Според сегашните постановки на Закона за горите той се съставя на нов принцип - основната горска териториална единица трябва да съвпада с административното деление на страната. Според чл. 7 от закона формира-

беше досега. Така едно ДГС, едно ОЛ, една частна гора

немо на горски териториални единици (ГТЕ) на базата на едно или няколко цели землища на общини е в прерогативите на министъра на земеделието и храните. Пак според закона инвентаризацията трябва да се проведе по ГТЕ, без да се отчита какви стопански субекти попадат в тях. Или по-просто казано – стопанските единици са вече в горската териториална единица, а не обратно, както

са равнопоставени стопански субекти, създадени именно, за да управляват гората със съответната собственост, на територията на една или няколко общини. Знаем, че до ден днешен горските териториални единици не са формирани. По какъв начин при това положение Изпълнителната агенция по горите може да възложи инвентаризацията, а Общинското лесничество – да задейства процедурата по възлагането на изработване на стопански си план, не става ясно. В случая, за горите в района на Самоков забавянето не е фатално, но пък в Общинското лесничество вече са „отвикнали“ да изчакват. По простата причина, че в колектива са създадени нови навици – да се работи бързо и експедитивно.

Гората не може без стопанин. И вечният лес на Боровец не би ни радвал през новия век, ако бе оставен без грижовните ръце на лесовъда през изминалния. Общината и Общинското лесничество трепърва има да доказват не само своята позиция, че гората, чийто собственик е обществото, е обществена гора. Те трябва да покажат и своите отговорности за тази обществена гора. Което не е лесно, но струва ни се, че в Самоков се получава добре.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

Проекти

Генетичномодифицирани дървесни видове

Увеличаващото се търсене на дървесина и биомаса в световен мащаб произтича от нарастващите потребности на обществото от дървен материал, хартия и енергия. Това изисква разширяване на площите с горски култури и увеличаване на тяхната продуктивност. Един сравнително нов технологичен подход, целящ получаване на повече дървесина и подобряване на качествата на дървесните видове, е тяхната генетична модификация. От една страна, тя е в състояние да доведе до запазване на естествените гори и до намаляване на обезлесяването, но от друга, като при всяка технология, е възможно да се проявят негативните ѝ страни и това изисква да се спазват строги правила за запазване на околната среда и екосистемите. Потенциалните въздействия на генетичномодифицираните дървесни видове върху сухоземните екосистеми може да предизвикат неконтролирано разпространение на трансгени и непредвидими последици върху други организми.

Тези обстоятелства наложиха иницииране на акция FP 0905 - „Биобезопасност на горски трансгенни дървета: усъвършенстване на научната основа за получаване на здрави дървесни видове и прилагане на европейските директиви“ (2010-2014) към Европейската програма за коопериране в науката и технологията (COST). В тази акция с ръководител е д-р К. Ветори от Италия участват 28 европейски страни, сред които и България, както и водещите в тази област САЩ, Канада, Бразилия, Китай, Австралия, Нова Зеландия.

Главната цел на проекта е да оцени и конкретизира научното знание за биобезопасност при генетичномодифицираните дървесни видове (GMTs) чрез обобщаване на съществуващата информация като основа за бъдеща политика на Европейския съюз и правила за оцен-

ка на въздействието върху околната среда и практическата полза на генетичномодифицираните дървета.

Дейността на проекта се осъществява от четири работни групи:

- ◆ Биологично характеризиране на генетичномодифицирани организми.
- ◆ Оценка на въздействието върху околната среда и мониторинг на генетичномодифицираните дървета в цялата производствена верига от плантацията до крайните продукти.
- ◆ Социално-икономически предпоставки и препоръки за използване на генномодифицирани дървесни видове.
- ◆ Управление – интернет уеб сайтове и разпространение.

От работата по проекта се очаква създаване на уеб сайт и разпространение на резултатите; подпомагане на обучението на млади изследователи чрез участие в краткосрочни специализации и школи; изграждане на база данни за генетичномодифицирани дървета с главни характеристики белези; мониторинг на генетичномодифицирани дървесни видове и социално-икономически анализи; препоръки за биобезопасност.

Българското участие в проекта включва изследвания за евентуално въздействие на генетичномодифицираните дървета върху околната среда, както и за осведомеността и тяхното възприемане от обществото. Тази оценка се извършва чрез анонимни въпросници за студенти и изследователи от научни институти, при това през различни периоди, което позволява проследяване на динамиката на процеса.

Александър АЛЕКСАНДРОВ, Ивайло ЦВЕТКОВ
Институт за гората - БАН

България се нуждае от преход към модерно оползотворяване на биомасата

Асоциацията на българските енергийни агенции (АБЕА) е обединение на иновативни организации, които се базират на модерна европейска експертиза и допринасят за формирането на съвременни енергийни политики, процеси и дебати на общинско и областно равнище. Енергийните агенции разработват общински политики и документи - стратегии, планове за действия, програми, извършват необходимите предпроектни проучвания в областта на устойчивото енергийно и климатично развитие, привличат финансови ресурси за тези дейности, извършват мониторинг и оценка на приложените мерки. Те популяризират добри общински практики в България и Европейския съюз и помагат за задълбочаването на знанието на общините за използването на биомасата за енергийни цели.

България се нуждае от преход към модерно оползотворяване на биомасата за производство на биогорива и енергия, които да заменят традиционното и неефективното използване на дървата за огрев. Позицията на АБЕА по въпросите на горската биомаса (дървата за огрев) е свързана с модернизиране на използването ѝ в страната чрез нови високоефективни отопителни системи, използващи биогорива (пелети, екобрикети, чипс). Това налага критичен преглед на традиционното неефективно използване на дървата за огрев от населението и създаване на национална визия, стратегия и нормативна база за ефективно оползотворяване на този огромен биоенергиен ресурс.

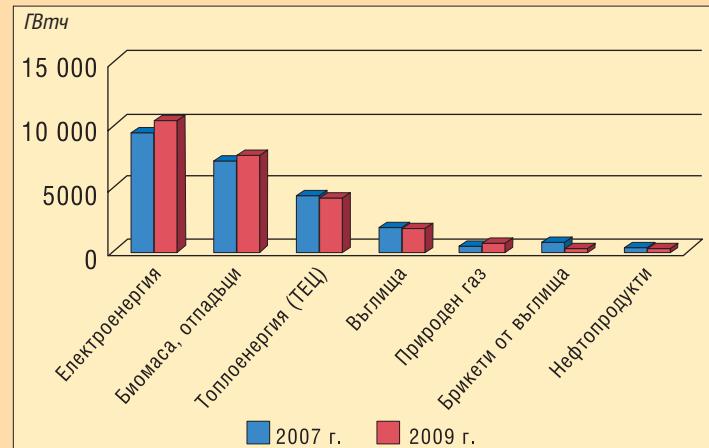
Съвременното понятие за биомаса постепенно заменя понятието „дърва за огрев“, което се превръща в синоним на неефективното използване на традиционната сурова малоразмерна дървесина и липсата на комфорт при използването ѝ за отопление. Биомасата се употребява в смисъл на остатъчна и отпадъчна дървесина, която впоследствие се обработва за намаляване на съдържанието на влага до производство на съвременни биогорива и енергия.

Както и да назовем този традиционен енергиен ресурс, за населението и домакинствата в България той си остава сериозна грижа за презимуването. На практика биомасата в България се регулира в контекста на управлението на горите и възможността да се зделя част от добива на дървесина за отопление на населението. Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) и другите, свързани с управлението на енергията и околната среда, институции не се занимават с отоплението на по-голямата част от населението, използващо енергийния ресурс дърва за огрев.

Какво е реалното място на дървата за огрев в баланса на енергийното потребление? Средногодишно общото енергийно потребление на домакинствата в България възлиза на около 25 000 ГВтч, като дървата за огрев имат дял от 30 % (7500 ГВтч), а заедно с въглищата и въглищните брикети този дял е около 38 % (9500 ГВтч). Камо вземем предвид, че 1 т сурови дърва при пълното им изгаряне отделя 2.1 МВтч топлинна енергия, се получава, че ежегодно за отопление се използват около 3 600 000 т дърва за огрев (4 800 000 пл.м³).

При средна цена на дървата около 60-80 лв./м³, или около 200 лв./т, годишно домакинствата заплащат външителната сума от 720 млн. лева. Тук е мястото да

уточним, че населението в България масово използва традиционни отопителни печки и комли с к.п.д. под 50 %, което означава, че реалната енергия, постъпваща в жилищата на хората, е 2-2.5 пъти по-малко от потенциала на изгорените дърва. Тези загуби могат да се компенсирам, както е например в Австрия, с масово използване на съвременните горивни инсталации и дървесни горива (пелети и екобрикети), постигащи ефективност над 85 %. Следователно теоретичният потенциал за икономия на енергия за отопление с дърва за огрев се изчислява годишно на около 2600 ГВтч топлинна енергия, или около 250 млн. лева.

Фиг. Потребление на енергоносители в домакинствата

Тази обобщена за страната картина на енергийното потребление значително се модифицира, когато се анализира енергопотреблението на общинско и областно ниво - големите градове и преобладаващата част от останалите общини, в които основните източници на топлина са електроенергията, дървата за огрев и въглищата. Типичен регионален пример е районът на Средногорието - общините Ихтиман, Панагюрище, Стрелча, Хисаря, Карлово и Брезово, с население около 125 000 души, и големият областен център Пловдив с население около 360 000 души.

Енергийна агенция - Пловдив, в рамките на проекта „БиоРегиони“, подкрепен от програмата „Интелигентна енергия за Европа“, провежда обширно проучване на енергийното потребление в общините. Направените изводи не следват автоматично националната статистика и логиката на оперативните програми.

От анализите за енергийното потребление на шестте общини в района на Средна гора и Пловдив се открява първият много важен извод - енергийните проблеми и приоритетите за решаването им силно се различават в зависимост от структурата на енергоносителите. Същевременно има голямо сходство в проблемите с околната среда - основен причинител на замърсяването с фини прахови частици (ФПЧ) е примитивният начин на отопление с твърди горива - въглища, въглищни брикети и дърва за огрев, които имат еднакви емисионни фактори по отношение на този замърсител на въздуха. В таблицата са показани емисиите, отделяни в резултат на битовото отопление, в Пловдив от 44 500 домакинства на въглища, брикети и дърва.

Таблица

Емисии на азотни, серни окиси и фини прахови частици

Твърди горива	Емисии		
	NOx, т	ФПЧ, т	SO ₂ , т
Въглища	47	203	380
Брикети от въглища	23	228	187
Дърва за огрев	129	614	7
ОБЩО	199	1045	574

Изследванията в пилотния биорегион „Средна гора“, който обхваща общините Ихтиман, Панагюрище, Стрелча, Хисаря, Карлово и Брезово, показват, че около 84 % от населението в региона използва за отопление дърва и въглища с ниска ефективност - к.п.г. под 50 %. Масови са електрически бойлери за топла вода (средно около 2.0 МВч/дом), които имат основен дял в потреблението на електрическа енергия. Същевременно общото предлагане на дървесина в района „Средна гора“ през 2010 г. възлиза на 114 084 пл. м³, включително 31 442 пл. м³ за индустриални цели и 82 642 пл. м³ биомаса за енергийни цели - дърва за огрев. Тези количества (около 62 000 т биомаса) са значително по-малко от общия енергийен потенциал на горите в региона. Ако се използват новите средства за отопление на биогорива с к.п.г. над 85 %, ще се икономисат почти 40 % от горивата за отопление - около 25 000 т дървесна биомаса, и ще се прекрати използването на изкопаеми горива. Едновременно с това в повечето от случаите през зимните месеци домакинствата ще използват биомасата за загряване на топла вода вместо целогодишно с електроенергия. Тоест използването на биомаса за покриване на енергийните нужди в региона е реалистичен сценарий на устойчиво енергийно развитие на района.

Що се отнася до обществените сгради, се налага изводът, че има необходимост от оптимизация на ефективността и разходите за отопление чрез смяна на течните горива за отопление, като най-добрата алтернатива в този регион е използването на съвременните биогорива и инсталации с високо к.п.г. - над 85 %.

Важен извод от анализа на енергопотреблението и потенциала от биомаса в региона е необходимостта да се стимулира високоефективното децентрализирано използване на ресурса в съвременни горивни инсталации с к.п.г. над 85%. В тази връзка е много важно да се пречицира всяко намерение за изграждане на когенерационни централи на биомаса в региона. В Германия и Ав-

стрия например такива когенерации могат да се изграждат само при задължително оползотворяване на топлинната енергия, която е над 60 % от общата произведена енергия. Българският Закон за енергия от възстановяеми източници (ЗЕВИ) не предвижда такова ограничение и това може да доведе до неконтролирано използване на биомаса за производство на електрическа енергия чрез директно изгаряне, докато произведената топлинна енергия се изхвърля в околната среда и не се оползотворява. Стимулирането на използването на биомаса за енергийни цели рискува да тръгне в грешна посока, ако спешно не се въведат изисквания за задължително използване на топлинната енергия, добивана в когенерационните инсталации. Само на такива инвеститори трябва да се дават преференциални цени за производство на електрическа енергия.

Друг важен извод от партньорството с европейски общини е, че при тях е широко развито сътрудничеството между общините, собствениците на гори, населението и бизнеса при създаването на производствена и търговска инфраструктура за използване на биомаса за отопление на общински и жилищни сгради. По този иновативен начин за развитие и организиране на местното снабдяване с биогорива за отопление устойчиво се оползотворява и мобилизира местната биомаса и новите биогорива, целта на което е да се доближат горивата до крайния потребител. В създаваните производствени и снабдителски центрове участват общините, които привличат и други заинтересованни страни - дърводобивни фирми, собственици на гори, собственици на хотели и други. Общинският логистичен център за биомаса може да играе и роля на информационен център. Той ще стимулира избора на граждани и техните домакинства да сменят начина, по който се отопляват, ще предоставя информация за технологиите, които помагат да пестят енергия и пари.

Модерната вместо примитивната биомаса ще гарантира енергийна независимост на общините, без да се създават рискове от непредсказуемо нарастване на цените. Ще се освободи и значителен финансов ресурс в обществения сектор. Новите биогорива ще подобрат и качеството на атмосферния въздух в населените места - ще намалят фините прахови частици, NO₂, SO₂, както и емисиите на парникови газове.

Изтласквайки от пазара на отоплението газъла, въглищата и електроенергията, биомасата с инновационни технологии може успешно да реши оптимизацията на енергийния баланс на страната.

Създаването на биорегиони е едно национално решение на енергийната политика, повишаващо енергийната независимост на страната при приемливи за масовия потребител цени. Устойчивото използване на общинските гори за задоволяване на енергийните нужди на общинските сгради може да създаде добри практики, които да осигурят енергийната независимост на общините. Конкретният проект за Биорегион „Средна гора“ може да се разглежда като начало на национална програма, която да подтикне и ускори развитието на модерната биомаса за енергия.

Лияна АДЖАРОВА
председател на АБЕА
Владимир ВЪЛКОВ
директор ВЕИ, Енергийна агенция - Пловдив

Приоритетни дейности от плана за управление на Природен парк „Витоша“

От януари 2012 г. ДПП „Витоша“ работи по втори проект, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013“. Проектът „Изпълнение на приоритетни дейности от плана за управление на Природен парк „Витоша“ - Фаза II“ е на стойност 1 899 975 лв. и срок на изпълнение 36 месеца.

Главната цел на проекта е да бъдат опазени и възстановени приоритетни за парка природни местообитания, местообитания на видове и техните популации.

Дейностите по проекта са насочени към подобряване на състоянието на 6 типа природни местообитания, 4 целеви растителни вида и 3 групи животни. Избрани са от най-уважимите и чувствителни към човешка намеса - горски местообитания и пещери. Растителните видове, обект на възстановяване и защита, са петничинковата върба (*Salix pentandra*), мушмуловидната скоруша (*Sorbus chamaemespilus*) - и двата вида с ограничено разпространение и недобро генеративно състояние, жълтата тинтява (*Gentiana lutea*) и елвезиевото кокиче (*Galanthus elwesii*). За три групи животни (бозайници, безгръбначни и риби) ще се подобрят качествата на популациите. **Червеният аполон** (*Parnassius apollo*) се счита за изчезнал от територията на парка и възстановяването му на Витоша е от съществена важност. Видът е сред четирите пеперуди, защитени от Закона за биологичното разнообразие. Включен е в Приложение II на Бернската конвенция, в Конвенцията за трансгранична търговия със застрашени видове - CITES и е вписан като уязвим в Червената книга на европейските дневни пеперуди. Възстановяването на червения аполон ще подпомогне популацията на вида в европейски мащаб. Подобна дейност се предприема за първи път в България. Популацията на **балканската дива коза** (*Rupicapra rupicapra balcanica* Bolkay, 1925) на Витоша е единствената в Континенталния биогеографски район на България. Намира се в процес на възстановяване и се нуждае от постоянен мониторинг, опазване и поддържане. Продължаването на дейностите по реинтродукцията на дивата коза ще допринесе за стабилизиране на популацията. Предвидените поддържащи мероприятия за **мечката** (*Ursus arctos*), и **главовача** (*Cottus gobio*) са от значение за оцеляването на популациите им и подобряване на местообитанията им.

Една от целите на проекта е да бъдат създадени **зоны на спокоичество на едрите хищници** (мечката и вълкът) чрез насочване и концентриране на туристическия поток. За-

това с близо половината от средствата по проекта ще бъдат възстановени и ремонтирани 6 алейни маршрута:

- м. Златни мостове - м. Ветровала - м. Офелиите - Яворова поляна - х. „Панчо Томов“ - заслон „Сълнчев рид“ - м. Златни мостове;
- х. „Кумата“ - м. Конярника - х. „Звездича“ - х. „Еделвайс“ - х. „Кумата“;
- х. „Малинка“ - х. „Еделвайс“;
- м. Дендрариума - м. Златни мостове;
- х. „Бор“ - х. „Планинарска песен“;
- м. Яворова поляна - с. Кладница.

Ще се възстановят съществуващи санитарни възли в района на м. Офелиите, м. Златните мостове и х. „Момина скала“. По възстановените маршрути ще се поставят и информационни табели. Опитът показва, че ремонтирани пътеки, мостове и насочващи табели концентрират туристите в определени зони и освобождават други големи площи за дивите животни. Посетителската инфраструктура е инструмент за регулиране на туристическия поток, за популяризиране на природообразния туризъм, за повишаване на екологичното съзнание на посетителите и за поощряване на образователните дейности.

Проектът включва дейности по **опазване на пещерите и пещерната фауна**. Развитието на пещерното честване през последните 50 години доведе до засилен интерес към пещерите от Боснешкия карстов комплекс, често съпроводен с тяхното унищожаване и замърсяване. Това налага разработване на програма от мерки за опазването им. Предвижда се разработване на специализирана кадастрална карта и на **специализиран устройствен план на инфраструктурата в ПП „Витоша“, както и изготвяне на воден баланс за територията му**. В Плана за управление на Природен парк „Витоша“ са записани дейностите, свързани с определяне на необходимата територия за отдих извън туристическите центрове. За да бъдат определени тези територии, е необходимо да се направи кадастрално заснемане на всички обекти на туристическата инфраструктура (алеи, пътеки, стълбова маркировка, чешми за публично ползване, беседки, заслони и други). Използването на природни ресурси, включително питейни води и дървесина, води до изменение в хидрологичния режим и намаляване на площите на някои природни хабитати. Затова е необходимо да се изработят воден баланс, ГИС (географска информационна система) за водните обекти и хидротехническите съоръжения и хидрологичен модел за целите на интегрираното управление на водите в парка.

Дейностите по проекта са насочени и към **опазване и експониране на забележител-**

Снимка: Стоян Бенчев

Червен аполон

Снимка: Владислав Милутинов

Дива коза

ни дървесни видове. За изпълнение на тази задача, която има за цел опазване на генофонда, с GPS ще бъде определено точно мястоположение на дърветата, ще бъдат събрани резници от тях, ще бъде произведен посадъчен материал, след което ще се извърши засаждане на индивидите в м. Дендрариума на Витоша. Около вековните дървета в парка, както и около засадените в Дендрариума фиданки, ще бъдат поставени оградления и информационни табели.

За **повишаване на информираността на посетителите** ще се разработят тематични маршрути, ще се подгответи и проведе обучителна програма, ще бъдат издадени и информационни материали за значимостта на защитената територия, за биологичното разнообразие в нея, както и за културната и ландшафтната стойност на парка.

Проектът включва всички дейности от Плана за управление на ПП „Витоша“, които до момента не са изцяло изпълнени.

Предвидените дейности целят да подпомогнат утвърждаването и развитието на защитена зона „Витоша“ като елемент на европейската екологична мрежа „Натура 2000“.

Инж. Юлия МИХАЙЛОВА
главен експерт
„Връзки с обществеността“

ДПП „Персина“ продължава сътрудничеството в мрежата „Дунавски паркове“

Сътрудничеството в рамките на мрежата от защитени територии по поречието на реката „Дунавски паркове“ приобщава редица държави и работи от 2009 г. за опазване на съвместното природно наследство.

Към средата на юли стана ясно, че успешното сътрудничество по Дунав ще продължи в рамките на проекта DANUBEPARKS STEP2.0, финансиран по Оперативната програма за трансгранично сътрудничество „Югоизточна Европа 2007-2013“. Дейностите по проекта започнаха от началото на октомври и ще продължат в рамките на 2 години. Стартът беше отбелаязан в Инголщат, Германия, с въстъпителна среща, официална пресконференция, заседание на Управителния съвет на мрежата „Дунавски паркове“ и редица срещи по работни пакети.

Във всички дунавски държави има институции, работещи за опаз-

ване на природното наследство на река Дунав. От няколко години Мрежата от защитени територии „Дунавските паркове“ обединява усилията им. Създаването на тази мрежа е съфинансирано от ОПТГС „Югоизточна Европа 2007-2013“. Водещ партньор по проекта продължава да е Националният парк „Donau-Auen“, Австрия. С подписването на новия договор защитените територии са вече 19 от различни държави по поречието на река Дунав. Основните цели на това сътрудничество са оптимизиране на управлението на защитените територии чрез обмяна на опит, развитие на общи концепции за опазване на околната среда, укрепване на защитените територии, международна политическа гласност за Дунавски широки стратегии и изпълнението на демонстрационни и иновационни пилотни проекти.

Към края на първия успешен проект DANUBEPARKS STEP2.0 бе представен като последващ проект по четвъртата покана за представяне на предложения по ОПТГС „Югоизточна Европа 2007-2013“, след проект DANUBEPARKS STEP1.0.

С подписването на новия договор се надяваме мрежата „Дунавски паркове“ да се утвърди като институция за опазване на дунавското природно наследство.

Даниела КАРАКАШЕВА
гл. специалист „Връзки с обществеността и образователни програми“

ДПП „Беласица“ подпомага развитието на устойчив туризъм

През октомври Дирекцията на Природен парк „Беласица“ проведе учебно пътуване и семинар, свързани с развитието на устойчив и алтернативен туризъм в района на парка, които имат за цел запознаване с добри практики и изграждане на капацитет сред местните общности за развитие на устойчив екотуризъм.

Събитията са част от работата по проект „Ен-Акт: Екологични действия за насърчаване на алтернативни форми на туризъм“ в рамките на Програмата за европейско териториално сътрудничество Гърция - България 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие (85 %) и Националните фондове на Гърция и България (15 %).

На 6 и 7 октомври група собственици на къщи за гости, читалищ-

ни дейци и активисти от района на Природен парк „Беласица“ посетиха Смолянския регион в рамките на учебно пътуване за запознаване с добри практики за развитие на алтернативен туризъм в Родопите. Домакин беше Центърът за развитие на Родопите - Смолян. Особен интерес у гостите предизвика възстановената с европейски средства Момчилова крепост недалеч от града. Групата посети Ягодинската пещера и музеиното селище в Широка лъка, получи снимкови и информационни материали.

На 20 октомври в сградата на Дирекцията на Природен парк „Беласица“ в с. Коларово се проведе семинар на тема „Туризъм и устойчиво развитие“. Присъстваха представители на местната власт и собственици на къщи за гости и хотели, разположени в подножието на парка. Те се запознаха с примери за развитие на туризма в България и чужбина, с различни схеми за екосертификация и начини за привличане на посетители.

Интересът и активното участие в двете събития е признак за сериозното отношение към този тип туристически дейности сред местната общност.

Маргарита ГЕОРГИЕВА
гл. специалист „Инфраструктура и връзки с обществеността“

WWF и „Експресбанк“ В проекта за възстановяване на редки видове

Международната природозаштитна организация WWF и „Societe Generale Експресбанк“ започнаха партньорство за най-големия досега проект за възстановяване на редки и застрашени дървесни и растителни видове в десет от 11-те природни парка на България.

До края на 2013 г. ще се извърши залесяване с клек, върба, ясен, бяла и черна топола, липа, цер, дъб, бук, бряст на обща площ от над 20 000 м², ще се засадят редки и застрашени растителни видове като бяла и жълта водна лилия, водна детелина, рилски ревен и рилска иглица, ще се възстановяват характерни странджански растения като колхидски джел и тис, ще се опазват карстови извори в ПП „Шуменско плато“, които имат голямо значение за гората, а в Странджа ще се отгледат млади гори по Саарландския метод, изпол-

зван от немските лесовъди, който съчетава опазването на горските местообитания с най-щадящите природата техники за добив на дървесина.

Съвместният проект на WWF и „Експресбанк“ обхваща Природните паркове „Витоша“ - София, „Златни пясъци“ - Варна, „Русенски Лом“ - Русе, „Шуменско плато“ - Шумен, „Българка“ - Габрово, „Персина“ - Белене, „Врачански Балкан“ - Враца, „Рилски манастир“ - Рила, „Сините камъни“ - Сливен, и „Странджа“ - Малко Търново.

В проекта WWF работи в тясна връзка с администрациите на десетте природни парка на Изпълнителната агенция по горите.

Константин ИВАНОВ

2013

Уважаеми
синдикалисти,
скъпи колеги,

**НЕКА НИ Е СПОРНА
И БЛАГОДАТНА
НАСТЬ ПВАЩАТА
2013 ГОДИНА!
ПОЖЕЛАВАМ НА ВАС
И ВАШИТЕ СЕМЕЙСТВА
ЗДРАВЕ, УВЕРЕНОСТ И
СПОКОЙСТВИЕ В ДОМА!**

инж. Петър Абрашев
Председател на ФСОГСДП

**Североизточното държавно предприятие - Шумен,
пожелава на всички лесовъди и горски служители
весели коледни и новогодишни празници!
Нека Новата година ви донесе здраве, късмет и успехи!**

БРАНШОВО СДРУЖЕНИЕ НА ПРАКТИКУВАЩИТЕ ЛЕСОВЪДИ
И ГОРСКИ ПРЕДПРИЕМАЧИ В БЪЛГАРИЯ

БУЛПРОФОР

**НА ВСИЧКИ НАШИ ЧЛЕНОВЕ И НА ЦЯЛАТА ГИЛДИЯ
ОТ ПРАКТИКУВАЩИ ЛЕСОВЪДИ И ГОРСКИ ПРЕДПРИЕМАЧИ
УПРАВИТЕЛНИЯТ СЪВЕТ НА БУЛПРОФОР ПОЖЕЛАВА МНОГО ЗДРАВЕ И БЛАГОПОЛУЧИЕ!
ЧЕСТИТА И УСПЕШНА НОВА 2013 ГОДИНА!**

БЪДЕТЕ АКТИВНИ И ПОЗИТИВНИ,
НО И НЕПРИМИРИМИ КЪМ ЯВЛЕНИЯТА, УРОНВАЩИ НАШАТА ПРОФЕСИЯ!
СЪЗДАВАЙТЕ НОВИ И ПО-ДОБРИ ПРАКТИКИ,

ЗА ДА МОЖЕМ ВСИЧКИ ЗАЕДНО ДА ИЗКОВЕМ ПО-ДОБРОТО СИ БЪДЕЩЕ!
АКТИВИРАЙТЕ ДЕЙНОСТА СИ ЧРЕЗ БУЛПРОФОР - РЕГИСТРИРАНАТА ПО ЗАКОНА ЗА ГОРИТЕ
С РАНГ НАЦИОНАЛНА БРАНШОВА ОРГАНИЗАЦИЯ В СЕКТОР ГОРСКО СТОПАНСТВО.

20 години

КАЧЕСТВЕНИ ПРОДУКТИ И УСЛУГИ

НА ВСИЧКИ НАШИ
КЛИЕНТИ И ПРИЯТЕЛИ

**ЩАСТЛИВА
и ПОЛЗОТВОРНА
НОВАТА 2013 ГОДИНА!**

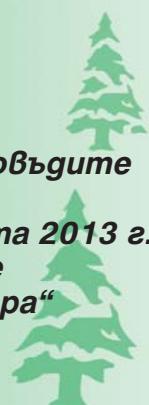

eco & forest consult. company
пролес инженеринг ООД **proles** engineering Ltd.

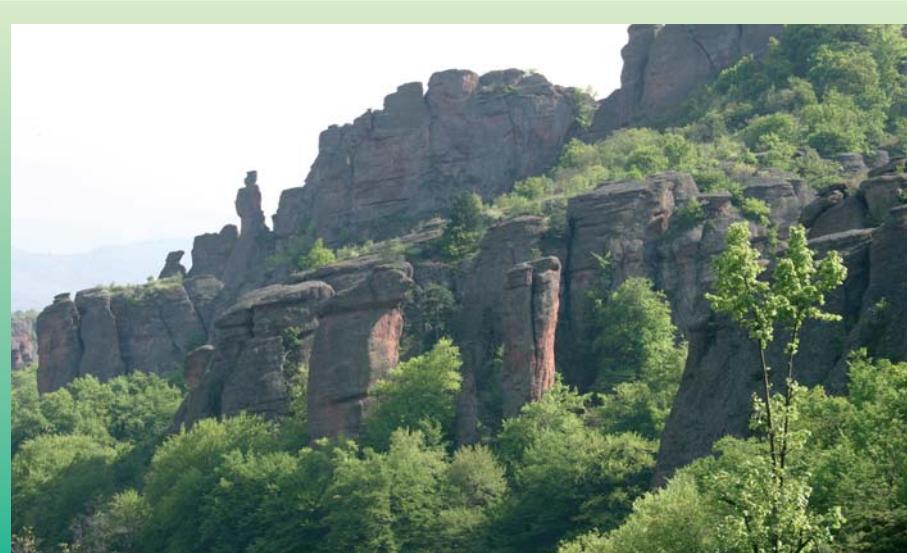
www.proles.bg
e-mail: info@proles.bg, sales@proles.bg

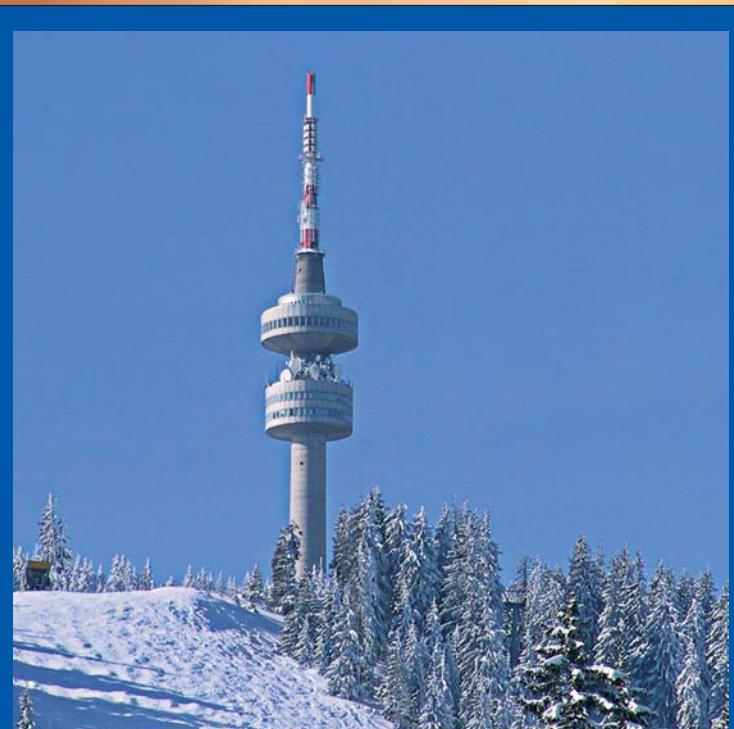
**Съюзът на лесовъдите
в България
честити Новата 2013 г.
на читателите
на списание „Гора“**

**Пожелава им
крепко здраве,
лично и семеен щастие!**

Северозападното държавно предприятие - Враца, пожелава здраве и увереност в работата на всички, които миляят за българската гора!
Горската система се ръководи не само от хора с високи лесовъдски познания, но и с добри мениджърски умения.
Да запазим зеленото богатство на България, постигайки добри икономически показатели!

Южноцентралното държавно предприятие - Смолян, поздравява своите колеги и партньори с настъпващите коледни и новогодишни празници, като им пожелава здраве, лични и професионални успехи през Новата година!

MITSUBISHI MOTORS

*Пожелава на клиентите си
безаварийно пътуване
през Новата година!*

РУБИН Сервизът за вашето
MITSUBISHI

БОГАТА СКЛАДОВА НАЛИЧНОСТ
ЕТ „РУБИН - НИКОЛАЙ ФИЛИПОВ“
Офис и сервис: София, кв. „Орландовци“,
бул. „Първа българска армия“ № 13
тел.: 02/ 931 31 84; факс: 832 21 13
GSM: 0888 544 628
e-mail: rubin@mail.bg

Романтизъм и реализъм в съвременното лесовъдство

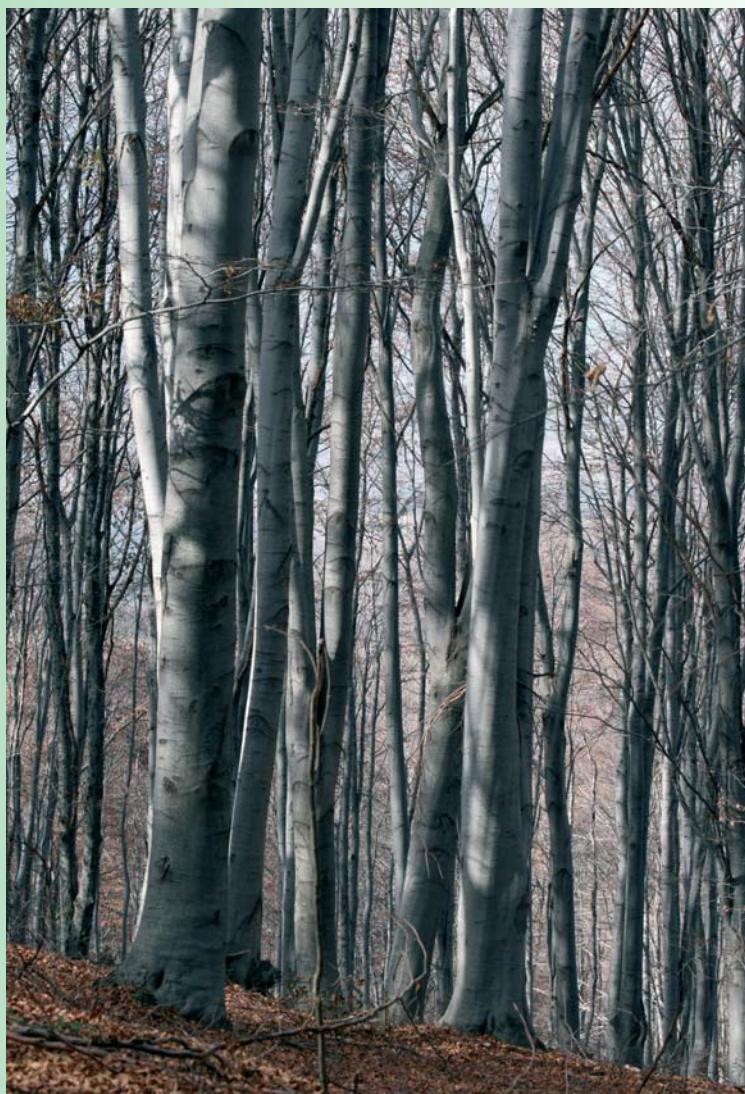
Глобалният характер на насоките за устойчиво развитие на природата и обществото намериха свое място и в лесовъдската теория и практика. България е една от първите страни, които на базата на швейцарския опит започнаха теоретично да разработват и да прилагат екологичния аспект на проблема.

РОМАНТИЗЪМ

Предложени са методи и системи за природосъобразно, многофункционално и устойчиво стопанисване на горите, в основата на които залагат принципите за естественото възстановяване и запазване на първичния състав на горските екосистеми, като при залесителните работи се използват главно автохтонни дървесни видове. В новите теоретични разработки са положени известните в класическото лесовъдство аксиоми за смесената гора и разновъзрастовия хетерогенен състав на дървостоите. Сравнително широко място се отделя и на изборното стопанство. В странджанските понтийски букови гори се препоръчва възстаново-

вяването и запазването на зелениката и другите вечнозелени терциерни реликви и постепенното ликвидиране на неавтохтонните иглолистни култури независимо от тяхното състояние и растеж. Теоретично се обосновават бългосрочните сечи - с над 40 години възстановителен период, и то на относително малки площи. Препоръчва се в млади насаждения, особено включението в „Натура 2000“, още в процеса на отглеждането да се осигурява формирането на сложни разновъзрастови и изборни структури. Предлага се увеличаване на площта на „старите гори“ и оставянето на единични стоящи и паднали под напора на годините вековни суhi дървета и част от отпадъците след сечта. Разработена е система от режими за поддържане на биологичното разнообразие и подобряване на състоянието на популациите не само на растителните, но и на животинските видове. Специални правила се прилагат за стопанисване на горските типове местообитания с цел много от птиците и другите животински обитатели трайно да се настанят в гората. За целта през размножителния сезон на годината се ограничава стопанската дейност в насажденията. Смята се, че с предлагания модел, новите методи и насоки за стопанисване след десетилетия ще се решат основните проблеми за устойчиво развитие на гората, ще се формират биоекологично устойчиви екосистеми, които до известна степен ще приличат на действените горски формации със своята сложна структура, потайност и красота. И със своята романтика, която ще връща посетителя десетилетия, а понякога и столетия във времето. Постигането на желаната цел - мечта се улеснява до известна степен и от относително високия дял на горите със специално предназначение, които заемат 38.3 % от горската територия, а 29.6 % са включени в „Натура 2000“. В тези гори забранителните и рестриктивните норми са твърде високи и улесняват до известна степен постигането на поставените цели. При нискостъблението гори устойчивото стопанисване е свързано с трайност и постоянство в ползването и изискването оборотът на сечта да е съобразен с количествената зрялост на дървостоя. За разлика от много други страни, по силата на приеми държавни нормативни документи, повечето от предлаганите принципи и насоки при нас имат задължен характер.

Може да се даде положителна оценка на предлаганите основни направления в стопанисването на горите. Тези направления в съвременното лесовъдство имат обективен характер и се развиват и под силния натиск на обществеността, която настоява за опазване на

богатството и красотата на природата. Разработката на тези направления до голяма степен се дължи и на преобладаващия дял на държавната и обществената собственост на горите. В страни с преобладаващо частно горовладение тези чисто екологични принципи трудно се приемат изцяло, а се обръща голямо внимание и на другите две изисквания за устойчивост - социалните и особено икономическите проблеми, свързани с производителността, новите технологии в дърводобива, конкуренцията и ефективността от стопанската дейност.

РЕАЛИЗЪМ

Практиката, или реализъмът, ще покаже, че някои от теоретично обоснованите принципи и насоки вероятно трябва да претърпят известни промени и развитие. На първо място проблемите за устойчивост трябва да се разглеждат и разработват в тяхната цялост, като се включват и оценяват и социалните, и икономическите елементи на системата, за да се види доколко тя е реално приложима. Дългосрочните възстановителни сечи предполагат увеличаване на броя на годишните сечища, значителни инвестиции за строеж на горските пътища и за механизация на дърводобива.

Аксиомите за чистите и смесените насаждения, за техния хетерогенен и изборен строеж трябва да се оценяват конкретно, съобразно състава и растежа на насажденията. Противоречивата научна информация за производителност и качество на дървесината на подобни структури налага да се подхожда внимателно и диференцирано при тяхното формиране още от най-млада възраст - при прореждането и пробирките. Не е целесъобразно чисти и едновъзрастни насаждения от бял бор, дъбове и бук да се „дупчат“ от млада възраст за постигане на цели, които все още не са доказани теоретично (Въчовски, 2004). Известна преоценка вероятно ще се прави и на мястото на изборното стопанство. Теоретически стопанисването по насаждения има съществени предимства в сравнение с приетия принцип по територия. При лесоустройството по-голямите, оформени по насаждения, по-добре отразяват различието в почвено-климатичните условия, а това спомага за компетентно решаване на въпросите за състава и строежа на дървостоя. Неоснователно, според нас, при залесяването се ограничава използването на иглолистните дървесни видове извън ареала на тяхното разпространение. Богатият български опит показва, че при правилен избор на местораспределенията те имат високи количествени и качествени показатели. Необходима е специална разработка за подобряване в бъдеще на състоянието на част от нископродуктивните насаждения, които при сегашните разработки са оставени без стопанска намеса. Естественото възстановяване се смята за „панацея“, която ще реши проблемите за екологична устойчивост. При предлаганите теоретични разработки ролята на залесяването се свежда до усвояването на някои селскостопански земи и възстановяването на пострадали от природни бедствия територии. Вероятно ще се поставят на сериозна преоценка и някои строги рестриктивни мерки по отношение на горските местообитания и други обекти. Затова теорията за природообраз-

но лесовъдство и сечите трябва да се разглежда и интерпретира в по-голяма широта (Шютц, 1999, Въчовски, 2011). Не е изяснено в бъдеще, в условията на устойчивост, мястото на ловното стопанство, където се влагат немалко чужди капитали, главно с търговска цел. Гората не е ботаническа градина, а важен стопански обект, неразрывно свързан с проблемите за устойчивост не само на системата, на природата, но и на обществото като цяло. За постигане на тази цел е необходимо да се развива активна стопанска дейност, при която се спазват лесоустройствените принципи за трайност и устойчивост в годишните ползвания.

Като оценяваме положително новите стъпки в лесовъдската теория и практика, считаме, че от романтизъм в някои отношения ще се премине към реализъм и на тази основа ще се доразвият предложените принципи и насоки, за да може горският сектор да дава своя положителен екологичен и социално-икономически принос за държавата и обществото. Новата горска стратегия на Европейския съюз вероятно ще спомогне за донесняване и решаване на някои от повдигнатите въпроси.

Инж. Христо ВЪЧОВСКИ

Гори и растително богатство

Скалният венец над с. Троица - непозната десминация на Шуменското плато

Драгомир ВАСИЛЕВ, доц. д-р Елка РАДОСЛАВОВА

Шуменското плато е източният и най-голям дял на Шуменските височини, разположени в източната част на Дунавската равнина. То е най-типично и най-високото сред останъчните плата в Североизточна България. Платото обхваща площ 73 кв. км, има форма на неправилен четириъгълник, силно разтегнат в посока югозапад-североизток, с дълбоко въгната източна страна при Шумен и леко изгадена част - към квартал Дивядово. Средната надморска височина е 305 м, със силно издигната западна част и най-висока точка Търнов табия (Търнов дял, Търновско укрепление) - 502.4 метра.

Релефът на Шуменското плато е типично платовиден. Ясно се очертават заравнена централна билна част и няколко дяла. Билната част е наклонена на югоизток, където периферните ѝ части са силно разкъсани от дълбоки долинни всичания (боази). Между тях са се формирали плоски ридове със стръмни склонове, откоси, които очертават основните дялове на платото. Най-северният дял е Илдъз табия (Звезден баир, Звездна крепост), западната част от който е покрита с гора, а северната е терасовидна и скалистая.

Илчов баир е най-източният дял на платото. По западните му склонове са разкрити пясъчници с множество вкаменелости и разломени варовикови блокове, сред които се откроява скалната пирамида „Мечката“. Източните склонове на Илчов баир са много стръмни, голи и слад-

бо нарязани. Там се издига скалната пирамида „Жената“. От южната страна, в почти отвесен скален венец, са издълбани множество сухи пещери и ниши.

Южните склонове на Шуменското плато се характеризират с три величествени долинни форми - Калугер бааз (Манастирски) - най-източният, Троицки бааз - средният, и Осмарски бааз - най-западният, оградени от тесни и дълги отвесни склонове.

На юг по периферията на платото се очертава скалният език на Съртмарса. Следва отвореният на юг Калугер бааз. Той огражда от изток правоъгълния дял Коркулuka, който спуска стръмни скални и сипеини склонове над с. Троица, а на запад достига до Троицкия бааз. Дълбокият Троицки бааз прави две разклонения, като западното е дълбоко врязано на север и достига до широка

поляна с туристическа хижка „Букачите“. Източното разклонение е плитко и достига до скална стена. В западния край се издига скалната пирамида „Момина скала“ (Момата). Троицкият бааз от изток и Осмарският бааз заграждат проливавия Четика баир (Бобата). Осмарският бааз е най-дълбокият в южната част на платото (*схемата*).

Западните склонове на платото са стръмни и достигат до прохода Терезията - естествен мост, свързващ Шуменското плато с Балкана. Централната билна повърхност не е съвършено гладка. В средата е разположена широка заоблена част, която на север и юг се снишава стъпаловидно. На няколко места остават гладки повърхнини, наречени поляни.

Видът и разположението на геоморфологичните форми (повърхностни и подземни) характеризират съвременния релеф на Шуменското плато като типично карстов. По-често срещаните форми в повърхностния карст са: кари, въртопи, валози, ували, понори, карстови долове и долини, окарстени скални венци. Към подземния карст се отнасят различни скални кухини, образувани от подземната циркулация на водата в карбонатните скали. В тях се различават пещери, карстови галерии и вторични образувания като сталактити, сталагмити, драперии и други. Общият брой на пещерите е над 50.

Основата на платото представлява дебела над 500 м плоча от мергели и мергелни варовици с характерни вкаменелости. Над нея са разположени слоеве от пясъчници, мерге-

ли и варовици с дебелина няколко десетки метра.

Шуменското плато се намира в Предхонконтичната област, климатичен район на Добруджанското плато (Велев, 2002). Платото е открито от всички страни като остров сред заобикалящите го речни долини и Шуменското поле. От север, североизток и запад през есента и зимата, и по-слабо през пролетта, нахлуват студени въздушни маси. Не могат да се изключат и летните въздушни маси с тропически произход.

Почвената покривка е съставена основно от сиво-кафяв горски почви и карбонатни черноземи.

Географското положение, особеностите на релефа и почвено-климатичните условия определят разнобразието от растителни видове и съобщества на територията на Шуменското плато. При последните проучвания (Захариев и Радославова, 2010) на Шуменското плато са установени 786 вида висши растения (без мъхове). От тях лечебните растения са 378 вида. На територията на платото могат да се видят диворастящи или пренесени от човека 9 балкански и 3 български ендемита и 42 реликтни вида. Общият брой на видовете с природозащитен статут е 74. Отнесени към общия брой висши растения за България (3824), растенията на платото представляват 20.55 %. Това показва голямо видово разнообразие, предвид сравнително малката площ на платото.

Он дълбока древност платото е тясно свързано с живота на населението в този край. То съчетава едно природната красота, историята и културното наследство на региона. За да се опазят и съхранят ценните растителни и животински съобщества и природни забележителности, през 1980 г. 3895.8 ха (53 %) от Шуменското плато са обявени за народен парк. Он 1998 г. защитената територия е прекатегоризирана в природен парк, а от 2007 г. е включена и като защитена зона в европейската екологична мрежа „Натура 2000“. На територията на парка се намира резерват „Букака“ - горски масив с площ от 63.04 ха, обявен за опазване на съществуващата коренна, над стогодишна гора от мизийски бук.

Целта на изследването, което про-

ведохме, е да се проучи растителното богатство на един от най-отдалечените и труднодостъпни участъци на Шуменското плато. Това е част от южната периферия на платото, обхващаща стръмните скални и сипейни склонове на Коркулска между Троицкия бааз и Калугер бааз.

По ръба на сипея, в подножието на гора от келяв габър, се простира скален венец, формиран от няколко скали, надвиснали над с. Троица. Участъкът между гората и скалния венец е покрит изцяло с варовик и варовикови отломъци, срещу които трудно може да се открият почвена покривка. Адаптацията на растенията тук е забележителна. Те са успели да се закрепят, за да оцелеят, задържат свличащата се скална маса и служат като опора на преминаващите диви животни. Специфичната среда на живот, климатичните промени, както и липсата на антропогенна дейност в този участък на платото, дават отражение върху специфичните особености на растителността. Преобладават калцифитите, сухолюбивите и сухоустойчивите видове. Повечето тревисти растения са с ниски стъбла.

Пролетта е сезон, през който се наблюдава бърза смяна на фитоценозите. Сред първите превестници на пролетта може да се открие пролетен син минзухар (*Crocus variegatus*). В началото на март се открояват красивите цветове, а по-късно и плодовете на съсънката (*Pulsatilla pratensis*) във вид на нежни пухчета. Тя се среща рядко, предимно по скалния венец, както и на отделни петна по скалите.

Он края на март до средата на април пъстроцветен килим от жълти и сини перуники (*Iris pumila*) (сн. 1) покрива този каменист участък. Плътността на популацията е впечатляваща висока. Погледът не може да обхване изцяло площа (10 gka), покрита с тези очарователни ниски растения с респектиращи размери. Пъстроцветната картина

Синя перуника (*Iris pumila*)

Кримски лен (*Linum tauricum*)

създава усещането за култивирана и грижливо поддържана от човешката ръка градина. За щастие тук единственият градинар е природата.

Он средата на април настъпва смяна на фитоценозата. Започват да преобладават жълто цъфтящи видове растения. Сред тях се срещат тревисти, храстови и полукудраси. Появяват се огромни петна от усукан игловръх (*Alyssum tortuosum*), кокеш (*Scorzonera austriaca*), бледолистен рогач (*Rhodax canis*), кримски лен (*Linum tauricum*) (сн. 2), румелийска клопачка (*Rhinanthus rumelicus*), нодулюстъблена козя брада (*Tragopogon dubius*), жълто асфоделине (*Asphodeline lutea*), космат зановец (*Chamaecytisus hirsutus*), жълтуга (*Genista pilosa*), пересмолосисто срещниче (*Ajuga chamaepitys*). Цветовата гама бързо се

променя и се превръща в разноцветна от монпелийски клин (*Astragalus monspessulanus*), великденче (*Veronica multifida*), кръвен здравец (*Geranium sanguineum*), лаксманово срещниче (*Ajuga laxmannii*), тъжен вечерник (*Hesperis tristis*).

Бурният цъфтеж през май създава богато разнообразие от форми и багри. Появяват се красивите едри цветове на македонската какула (*Salvia ringens*) (сн. 3), които заедно с жълтото поддумиче (*Anthemis tinctoria*) са широко разпространени растения в този участък. Порядко откриваме макиба видове като източен мъск (*Jurinea ledebourii*), жълт равнец (*Achillea clypeolata*), битуминария (*Bituminaria bituminosa*), пясъчна еспарзема (*O nobrychis arenaria*), обикновен устремел (*Vincetoxicum hirundinaria*), голяма тълстица (*Sedum maximum*), разклонен венечник (*Anthericum ramosum*), рунянка (*Hieracium pilosella*), миши уши (*Hieracium hoppeanum*), щитоносна вратица (*Tanacetum corymbosum*), прешленеста зайча сянка (*Asparagus verticillatus*), чаекълна млечка (*Euphorbia nicaeensis*), мицинитска млечка (*Euphorbia myrsinifolia*), горска млечка (*Euphorbia amygdaloides*), красиво коулло (*Stipa pulcherrima*), високостъблена превара (*Scutellaria altissima*). Някои тревисти растения се срещат спорадично: бодлива камбанка (*Campanula lingulata*), ленкасто сапунче (*Saponaria glutinosa*), обикновено плюскавиче (*Silene vulgaris*), италианско плюскавиче (*Silene italica*), бяло плюскавиче (*Silene alba*), волово-

дец (*Orobanche arenaria*), кичуреско кукувиче грозде (*Muscari comosum*).

На фона на разнообразната тревиста растителност се открояват единични екземпляри от някои гърбови видове и храсти: ирга (*Amelanchier ovalis*), космат дъб (*Quercus pubescens*), плюскач (*Colutea arborescens*), обикновена смрадлика (*Cotinus coggygria*), обикновена драка (*Paliurus spina-christi*), кучешки дрян (*Cornus sanguinea*), храстовиден смин (*Jasminum fruticans*), полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*), обикновен люляк (*Syringa vulgaris*), птиче грозде (*Ligustrum vulgare*), мъждрия (*Fraxinus ornus*) и други.

Пегки гори от келяв габър (*Carpinus orientalis*) формират петна в югоизточната част на района.

На около 50 м по скалите преобладават растения, които са с много силно изразен фотодерматичен ефект - седефче (*Ruta graveolens*) и росен (*Dictamnus albus*), които заедно с наведената какула (*Salvia nutans*) заемат обширни пространства.

Орхиите са едни от най-поразителните създания в природата. От 20 установени вида от сем. Салепови на платото, тук откриваме 7 вида. Първите от тях се появяват още през април. Това са маймунски салеп (*Orchis simia*), паяковидна пчелица (*Ophrys mammosa*) (сн. 4). Следват гвурога пчелица (*Ophrys cornuta*), дълголистен главопрашник (*Cephalanthera longifolia*), недоразвит лимодорум (*Limodorum abortivum*), обикновена пърчовка (*Hi-*

mantoglossum caprinum), обикновен анакамптикус (*Anacamptis pyramidalis*). Маймунският салеп е забавял най-общирни територии и човек трудно би отминал с безразличие огромните поляни, покрити с тази интересна орхида.

Есента обагря в красиви цветове района и отстъпва място на зимата, когато голите скали и сипеи, останали без красивата широколистна премяна, откриват панорамен изглед към околността. В края на есента усуканият игловръх, покрит с блестящ восъчен налеп, привлича погледа и създава усещане за живот срещу спящите вече растения. Отрояват се и характерно набраздени зелени листа на македонската какула. От останалите растения могат да се наблюдават запазени изсъхнали стъбла и цветове на почти всички цъфтящи растения, които напомнят за многообразието през пролетта и лятото. Такова явление - многобройни, добре запазени изсъхнали стъбла върху варовиковата основа, може да се види на малко места на платото. Така по скалния венец над с. Троица, в края на есента, когато почти липсват зелени растения, усещането за живот е осезателно.

Наблюденията показват, че за този участък на Шуменското плато са характерни 19 вида растения, които не са описани за други части на платото: съсънка (*Pulsatilla pratensis*), гва вида перуники (*Iris pumila*) и (*Iris sintenisii*), бледолистен рогак (*Rhodax canus*), усукан игловръх (*Alyssum tortuosum*), наведена какула (*Salvia nutans*), ирга (*Amelanchier ovalis*), изправен клематис (*Clematis recta*), воловодец (*Orobanche arenaria*), пролетен син минзухар (*Crocus variegatus*), космат зановец (*Chamaecytisus hirsutus*), тълстица (*Sedum rubens*), жълтуга (*Genista pilosa*), великденче (*Veronica multifida*), кръвен здравец (*Geranium sanguineum*), гва вида kokew (*Scorzonera hispanica*) и (*Scorzonera austriaca*), зимянка (*Ferulago meoides*), клин (*Astragalus glaucus*). От тях широко разпространени са *Iris pumila*, *Alissum tortuosum*, *Salvia nutans*. Растенията *Crocus variegatus*, *Geranium sanguineum*, *Scorzonera hispanica*, *Rhodax canus*, *Veronica multifida*, *Pulsatilla pratensis*, *Chamaecytisus hirsutus*, *Ferulago meoides* са разпръснати на отделни петна.

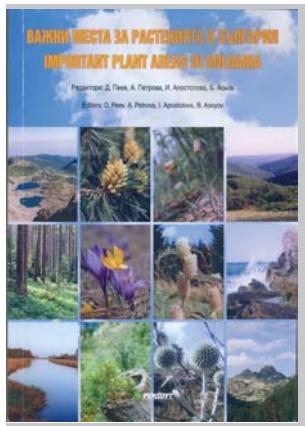

Македонска какула (*Salvia ringens*)

Паяковидна пчелица (*Ophrys mammosa*)

Нови книги

Важни места за растенията в България. Под редакцията на Д. Пеев, А. Петрова, И. Апостолова, Б. Асьов. Издателство „Пенсофт“, София-Москва, 2012, 469 стр.

Във външното обхвашането е включено (на български и английски) илюстровано издание, публикувано за Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН, участват 23-ма автори. Съдържанието е обхванато в 6 глави: Флората на Р България на фона на флората на Балканския полуостров и формообразователната ѝ мош; Програмата „Важни места за растенията - механизъм за идентифициране и защита на най-добри място за опазване на растителния свят“; Еману на организация и партньори; Прилагане на критериите в България; Обща характеристика на Мрежата от Важни места за растенията в България; Мрежата от важни места за растенията в България.

Книгата е успешен опит да се отговори на въпроса какво е съотношението при висшата флора на отделните части на Балканския полуостров, техният формообразуващ капацитет, тенденциите в обединяването на отделните таксономични групи и флората на полуострова като цяло.

Конспект на висшата флора на България - хорология и флорни елементи. Съставители Б. Асьов, А. Петрова, Д. Димитров, Р. Василев. Изздание на Българска фондация „Биоразнообразие“, София, 2012, 490 стр.

Десет години след първото издание на Конспекта и над пет години от последното му, трето издание, благодарение на натрупаният голям обем данни за българската

флора излиза настоящото четвърто обновено (на български и английски) издание. През 2011-2012 г. българската ботаническа общност дава значителен принос и към проекта за картиране на видове и местообитания в мрежата „Натура 2000“ у нас. Проучванията на дирекциите на националните и природните паркове също допринасят за по-доброто познаване на флората на различни части от страната.

Конспектът съдържа информация за 4102 вида растения с карти за разпространението им в България по флорни райони, вертикални граници на разпространение, флорни елементи и статус на защита според Закона за биологичното разнообразие.

**Една красива
Коледа, изпълнена с
Обич и
Топлота!
Една
Хармонична нова година!
Пожелаваме
Радост,
Остър ум,
Доброта,
Успехи,
Късмет и
Търпение!**

www.ecotechproduct.com

РЕКЛАМНО - ИНФОРМАЦИОНЕН ВЕСНИК
**Земеделска
ТЕХНИКА**

Кат. №
309

София 1612, ж.к. Лагера,
ул. „Съвет на Европа“ 6, ап.8
тел. 02/876 50 67; 0885/01 35 10
e-mail: zt@zemedelskatehnika.com
www.zemedelskatehnika.com

АБОНАМЕНТ

- 2 лв. за 1 мес.; ДОБИ ПРЕС
- 6 лв. за 3 мес.; Пощенските станции
- 12 лв. за 6 мес.; Редакцията
- 24 лв. за 12 м.; (20 лв. в редакцията)

Вашата връзка с
прогреса в земеделието!

Гости на редакцията

Журналистът Емилия БАХАРОВА

Емилия Бахарова е родена в Хасково. Завършила Философско-исторически факултет на Софийския университет. До 1971 г. работи като журналист във в. „Хасковска трибуна“. През 1972 г. започва работа във в. „Кооперативно село“, където е зам.-завеждащ отдел „Социално-политически“ до 1980 г., една година е главен редактор на сп. „Радио, телевизия, електроника“ и половин година - на в. „Импулс“.

Истинското си призвание на екожурналист на мира във в. „Антени“, където работи 10 години, до 1992 година. Цялата по-нататъшна дейност на Емилия Бахарова е свързана с екологичната тема - издава, редактира и пише авторски материали в сп. „ЕКО“, на което от 1995 до 1997 г. е собственик и главен редактор.

Известно време (1997-2011) се занимава с телевизионната журналистика, като е водещ на предаване „Екокамбана“ в телевизия „7 дни“, управител и водещ в „Екотелевизия“ и зам.-управител на „Екотехнопарк“, води рубриката „Екофар“ в БНТ и две години е програмен директор на цифрова телевизия. През този период като главен редактор успява да даде старт на списанията „Моето пътуване“ и „Здраве преди всичко“. Известно време оглавява и сп. „Екология 21“.

Непримирима, емоционална, енергична, Емилия Бахарова и днес е пълна с оная „зелена“ светлина, която, веднъж грейнала в човека, не угасва никога. Защото ѝ е и съдба, и пътеводна звезда. В екологичната журналистика тя проправя не само малка пътешка, а „лот по лот“ изгражда широка магистрала. Лошото е, че, пътувайки скороство напред, забравяме, че в България има такива хора и че те все още могат много.

Пазете моралните стойности в живота

- Г-жо Бахарова, кога екологичната тема навлиза в българските изданията?

- Годината не помня, сигурно е било преди 40, но помня деня, в който главният редактор на в. „Антени“ Веселин Йосифов каза на колектива на нашия отдел „Вътрешна политика“: „Вчера се видях с проф. Симеон Недялков и той дълго ми говори за „науката на бъдещето“. Ние попутахме каква е тази наука, а Веселин Йосифов каза: „Не запомних името ѝ, то у нас не се споменава, но иди ти, Бахарова, при професора, защото нашият вестник пръв трябва да се заеме с нея“. Така и направих. От срещата ми с проф. Недялков излязох... влюбена. Влюбена в тази „наука на бъдещето“, на която аз първа трябваше да спомена името. Имах честта да напиша и да обясня за първи път в България думата „екология“ в материала си за киселинните дъждове. Този материал за мен е сантиментална реликва. Въпреки че бях завеждащ голем отдеал, ребнико си я „гушина“ екологичната тематика. Другите издания, сигурна съм, се включиха по-късно.

- Много интересно начало за екожурналист и, както можем да оценим днес - с голямо продъл-

жение и завинаги. Може би не е било случайно?

- За мен не е било случайно. Като любознателен човек веднага разбрах, че това е една наука и практика, която отваря прозорци, която дава щирота на погледа за света - под земята, над земята, в невидимото. Всяка прогресивна технология се базира на екологията и няма модерна икономика без нея. Разбрах още, че тя е поле на битки, че има каузи, за които журналистът трябва да се бори, да разследва, за да може да поведе и обществото.

- Опазването на околната среда по това време вече е било поставено на институционална основа. Но как е било възможно в ония времена да пишеш разследващи материали?

- Трябва да знаете, че в. „Антени“ беше най-демократичният вестник в нашата страна. Това се дължеше на главния му редактор и на талантливите му журналисти. Във вестника изважаха най-добрите. лично аз вече имах школата на в. „Кооперативно село“. Давайте си сметка за времето, но знайте, че нашият вестник побеже борба за признаването на делото на Кирил и Методий като първосъздатели на славянската

азбука в условията, когато Русия не бе съгласна с това. Ние спечелихме за каузата akag. Дмитрий Лихачов и в СССР бяха издигнати първите паметници на светите братя. Ватиканът отвори, частично разбира се, своите архиви за нашите изследователи на историята и то след една среща на главния ни редактор с папата. Вестникът ни и в онези условия бе смел. Покъсно започнахме да издаваме и списание, и литература. Промените завариха редакцията с 2 млн. лева печалба.

- Вие с какво „богатство“ може да се похвалите?

- Учех се от добрито по-възрастни журналисти, които не криеха знанията. Ако не общуваш с хора, от които да „вземеш“ нещо, няма да пораснеш. По-късно и аз учех младите, и то с удоволствие. Някои от най-големите разследващи журналисти днес са мои ученички. Да, срещнах един-двама лоши, обаче много повече в живота ми бяха достойни хора. Получих толкова много информация, толкова много знания, които и днес са моето богатство. Затова казвам, че при цялата ми дневна немотия, за която не само аз съм отговорна, а и държавата, която не си ценя хората, съм богат човек.

- Вие отдавате голямо значение на знанието и общуването „на живо“. Това важно ли е за журналиста?

- На тази маса, дено сега разговаряме, аз събрах хората от различни области на знанията и от различни професии. Имаше закачен и плакат: „Тук всичко е декор, само аз съм истинска“. Изваха художници, журналисти, кинокритици и много други. Всеки бе „дължен“ да покаже какво е научил в своята област, да ни „шашне“ с интелект. Табута в разговорите нямаше, но съществуваше една строга забрана - да не се клюкарства. На тази маса получих пет висши образования. Ако не съм познавала тези хора, ако не съм им била равностоен събеседник, нямаше да мога с такава лекота да пиша във всички области на журналистиката. Тогава журналистите бяха „интернисти“. Този подход съм запазила и до днес.

- Вашата критика към дневната журналистика?

- Болестта на сегашната журналистика, според мен, е, че е пламена, а второ - много случаини и най-вече ограничени хора са попаднали в тази професия. Журналиствът трябва да има широк поглед към живота и „хъс“ към проблемите, с които се занимава. Едното не може без другото. Навремето дали аз съм избирала, или господ ми е прашал, или просто защото се ковяха основите на много неща, но чуха кръг от хора, които не си завиждаха. Имаше конкуренция и аз зная да се конкурирам, но почлено. Виждате ли такова нещо през последните 20 години?

- Бих добавила, че има и още една заразна болест по хората днес - непризнаване на опита и авторитета на другия.

- В областта на екологията смятам, че съм капацитет от много повече хора, които сега са на високи поции. Аз обаче съм професионалист, който не иска да играе голямата игра на парите. А у нас, ако искаш да правиш нещо голямо, трябва да си гостстъпче корумпиран. В България не се рагват на хора, които умеят да правят нещо добре, а още по-малко, когато го правят отлично, и то с идеална цел. Паметта на обществото е къса. Няколко години гори правех телевизионна еко журналистика. В момента имам 15 про-

екта, които не мога да осъществя. Бих могла да бъда полезна с опита си и сега. Но никой не се интересува от това.

- Идеалисти ли бяха първите екологи и журналистите, които се изкушиха от тази тема?

- Да, бяхме идеалисти. Първо, че искахме да имаме много информация, която тогава не се получаваше лесно, защото обществото, а и светът, не бяха толкова технологични, както сега. Общувах с целия свят с писма. И желаех тази информация да не бъде само за нас, а да я множим, да я давам на хората. Аз например се молех на господ не да ми даде богатство и слава, а сили да направя едно хубаво екологично списание.

- И молбата Ви е била чута - издавахте много добро и професионално списание.

- Да, направих списание - „ЕКО“, което излиза 15 години. Двама министри - на екологията и горите, винаги са били членовете на моята редколегия. Имах тяхната безрезервна подкрепа. Нашият „договор“ бе следният - първите пет страници на списанието са за официалните политики на съответното министерство или институция, но в следващите пет имахме право да оспорваме тези политики. Екополитиката е държавна работа, а журналистиката е демократичен начин да коригираща нейните грешки. Сред ръководителите на горския отрасъл и политици с най-голяма симпатия открявам г-р инж. Меглена Плугчиева. Вече в новия век издавах и списание „Екология 21“.

- Вие сте сред създателите и на първите неправителствени организации в екологичната област. Подкрепяте ли днешното движение на тези организации?

- Една от първите екоорганизации бе моята „Информационна група“. Името ѝ не е случайно, мислех, че за такива формирания най-важни са информацията и каузата, а не парите. Сега много от екоорганизациите просто преразпределят фондове. Не поддържам крайния идеализъм, той не е нужен в днешно време, но съм против тази свръхкомерсиализация и „конкуренция“ между неправителствените организации. Бих подкрепила тези, които наистина служат на природата.

- Ние работим на „един фронт“ с Вас. Какво ще покажете на сп. „Гора“?

- Винаги съм смятала, че не е възможно в една творческа професия, в която трябва да градиш обществена позиция, да няма морал. Ако гониш комерсиалния интерес в своята журналистическа позиция, винаги могат да те купят, винаги ще можеш да представиш нещо неправилно като правилно, една лъжа като истиня. Така че преди всичко ме рагва, че спазвате морала на журналистическата професия.

Горският печат оцелява и благодарение на морала на хората, които работят в тази област. Горите остават едно затворено общество и все още, вярвам в това - и по-малко покварено общество. Защото и да се намерят алчни и корумпирани, основната маса е обединена от общата към гората. Именно тази обич наделява у повечето хора и ги кара да служат на гората, в добрия смисъл на тази дума. Най-страшната девалвация на нашето време не е девалвацията на лева, а на стойностите. Искрено вярвам, че посланията на вашето издание ще останат и след вас.

С госта разговаря Светлана БЪНЗАРОВА
Снимка Йордан ДАМЯНОВ

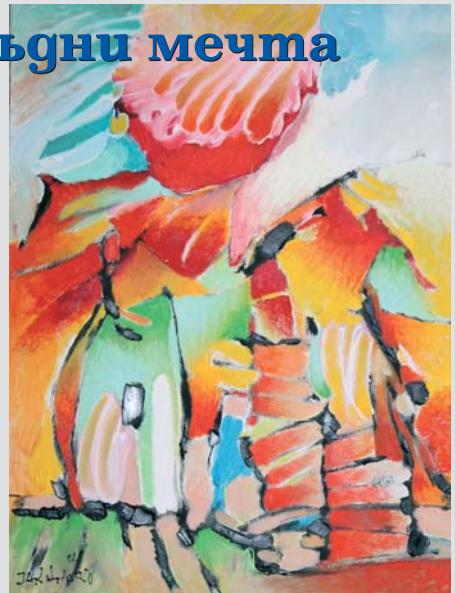
Изложби

В Деня на народните будители - 1 ноември, един от най-кolorитните български художници и приятел на списание „Гора“ Иван Яхнаджиев откри изложба-живопис „Цвет-

Нарисувай и събудни мечта

ни рими“ в сградата на „Антим I“ № 17. Традицията поддържа Сметната палата и нейният председател д-р Валери Симеонов, като предоставя възможност на родни творци да се срещат с публиката. Самият Иван Яхнаджиев утвърди и още една проява - преди откриването на изложбата си той провежда час по рисуване за деца и внуци на служителите на Сметната палата. Изключително вълнуващо е за малките художници да се докоснат до умението на Учителя и затова всяка година техният брой нараства. В тазгодишната среща малчуганите от 5 до 10 години работиха над темата „Да нарисуваме мечтите си“. Разглеждайки картиите им, рисувани в tandem с именития художник, се убедихме, че за мнозина мечта започва да се събудва. **Т**

Екология

Последиците от климатичните промени Върху Северния полюс

Северният полюс (или Арктика) е дом на уникални животински видове, които са в пряко влияние от атмосферните условия и наличието на лед през цялата година. Всичко е свързано в крехка система, която е силно уязвима от промени в условията на живот. До революцията в технологиите, повишаване на жизнения стандарт и нуждите от природни ресурси, настъпили в последните векове, в продължение на хилядолетия тази система е поддържана в перфектно равновесие. Със своите действия и използването на все повече ресурси (изразходване на петрол и газ, изсичането на горите и други) човечеството предизвика глобална промяна на климата, което се усеща все по-осезаемо в арктическите райони, особено на Северния полюс. През целия ХХ век температурите там са се покачили със средно 1-2° С, което е два пъти по-бързо от средното покачване за цялата планета. Тези промени водят до фатални бъдещи промени в климата.

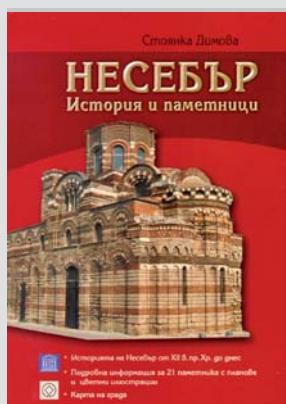
Може би най-известната последица от тези промени за района е бързото намаляване на леда в летните периоди. Учените се опасяват, че ледът може да изчезне през голям период от годината. И последните изследвания доказват точно това, което ще доведе до промени в начина на живот на емблематични за този район видове, като китове, бели мечки и други. Липсата на лед ще ги принуди да търсят храна на все по-голяма територия и ще последва по-голяма смъртност сред тях, свързана с недохранване и умора.

През последните години се забелязва тенденцията за все по-ранно пристигане на птиците, които се размножават по тези места (средно с 0.41 дена по-рано от обикновено), и по-голяма смъртност сред малките им поради бедната хранителна база. Освен това при топенето на ледовете се отделя огромно количество сладка вода, която води до повишаване на нивото на Световния океан и бъдещо спиране на топлите течения, от които зависи умереният климат на Северното полукълбо.

При наличието на по-високи температури през лятото и намаляването на леда районът около Северния полюс става по-достъпен и плавателен. Смята се, че 1/5 от световните запаси на нефт и природен газ се намират в този район и Русия, Канада и Норвегия искат да ги добиват на всяка цена, за да подобрят и укрепят икономиката и пазарите си. Тези дейности ще бъдат силно улеснени от по-добрата плавателност на района. Но природозащитните организации са загрижени, че това може да доведе до екологична катастрофа в големи мащаби в и без това крехката екосистема. Освен това под леда и в основните скали се съдържат огромни количества от вредния парников газ метан (около 2000 млрд. тона), който при добив може да се освободи и да ускори климатичните промени.

За да не се загуби тази уникална екосистема, трябва да се вложат много усилия от страна на правителства и екоорганизации за нейната защита, докато не е станало късно. **Т**

Нови книги

Стоянка Димкова
НЕСЕБЪР
История и паметници
„Фабер“, Бургас, 2012, 92 стр.

Автор на книгата е историкът Стоянка Димрова, която има 18-годишна научно-изследователска дейност в музея „Старинен Несебър“. Многопластовата история на Несебър, поднесена досада различно от досега публикуваните туристически и други подобни четива, е представена в два раздела. Историята на Несебър с открити следи от човешкото присъствие и дейност отпреди 3200 години, от времето на

бронзовата ера, което го „коронясва“ като най-стария град на Европейския континент, е предмет на първия раздел. Описани са животът, събитията и военни действия на траките, римляните, византийците, българите, турците и отново българите, пребивавали на полуостровния град, както и промените в наименованието му в зависимост от неговите владетели. Преглед на историята се прави с много нови доказателства и факти, непубликувани досега.

Във втория раздел са представени 21 паметника на културата в Стария град, които имат изключително висока научна стойност и определен принос в съкровищницата на световното културно наследство. Както е известно, Стария Несебър е включен през 1983 г. в Списъка на ЮНЕСКО към Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство.

Тази много увлекательна книга включва и 47 илюстрации и 13 ситуационни плана.

МОДЕРНО ЗЕМЕДЕЛИЕ С ЕВРОПЕЙСКИ ПАРИ

Фермери и собственици на гори могат да получат финансова помощ до 1500 евро за ползване на консултантски услуги

Новата консултантска **Мярка 114** подкрепя фермерите и собствениците на гори да подобрят устойчивото управление на своите стопанства чрез използването на консултантски услуги в рамките на гве години.

enrd.ec.europa.eu

МИНИСТЕРСТВО НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

Допълнителна информация и помош можете да получите на www.prsr.government.bg

Програма
за развитие на
селските райони
(2007-2013)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

Европейски земеделски
фонд за развитие на
селските райони:
"Европа инвестира
в селските райони"

Банцизите на Wood-Mizer доказаха своята енергийна ефективност

Специалистите на компанията Wood-Mizer са провели измервания на разхода на електроенергия при някои модели банцизи в производствени условия. Резултатите се отнасят за работа в продължение на една 7-часова работна смяна. Измерванията са направени за всеки модел банциз в две различни предприятия. Резултатите потвърждават ниските специфични разходи на електроенергия на банцизите на Wood-Mizer. Този по-нисък разход на електроенергия е едно допълнително предимство към добре известния факт, че технологията на разбичване на трупи с тесни ленти дава възможност за получаване на по-висок рангеман.

Както се вижда от схемата, разходът на електроенергия на най-големия промишлен модел WM 3000 с основен двигател с мощност 22 kWt за една смяна е 53.3 kWtч, при цена на електроенергията по полските тарифи 0.0764 евро. При средно разбичени 25 м³ трупи на смяна разходът на електроенергия в пари за 1 м³ е само 0.17 евро/м³ обла дървесина.

Този разход в евро е пресметнат на база измерване на разхода на електричество само по време на рязане и е малко по-нисък от реалния.

Анализът на получените данни и за другите модели дава основание да се твърди, че банцизите на Wood-Mizer са особено подходящи при модернизиране и оптимизиране на производството на вървени фасонирани материали поради ниските си разходи на електроенергия. По същия алгоритъм могат да се изчислят разходите за електроенергия за конкретните условия и действащите цени в отделните страни и региони.

Представител на Wood-Mizer в България

Екотехпродукт ООД

София 1186

ул. „Стар Лозенски път“ 38

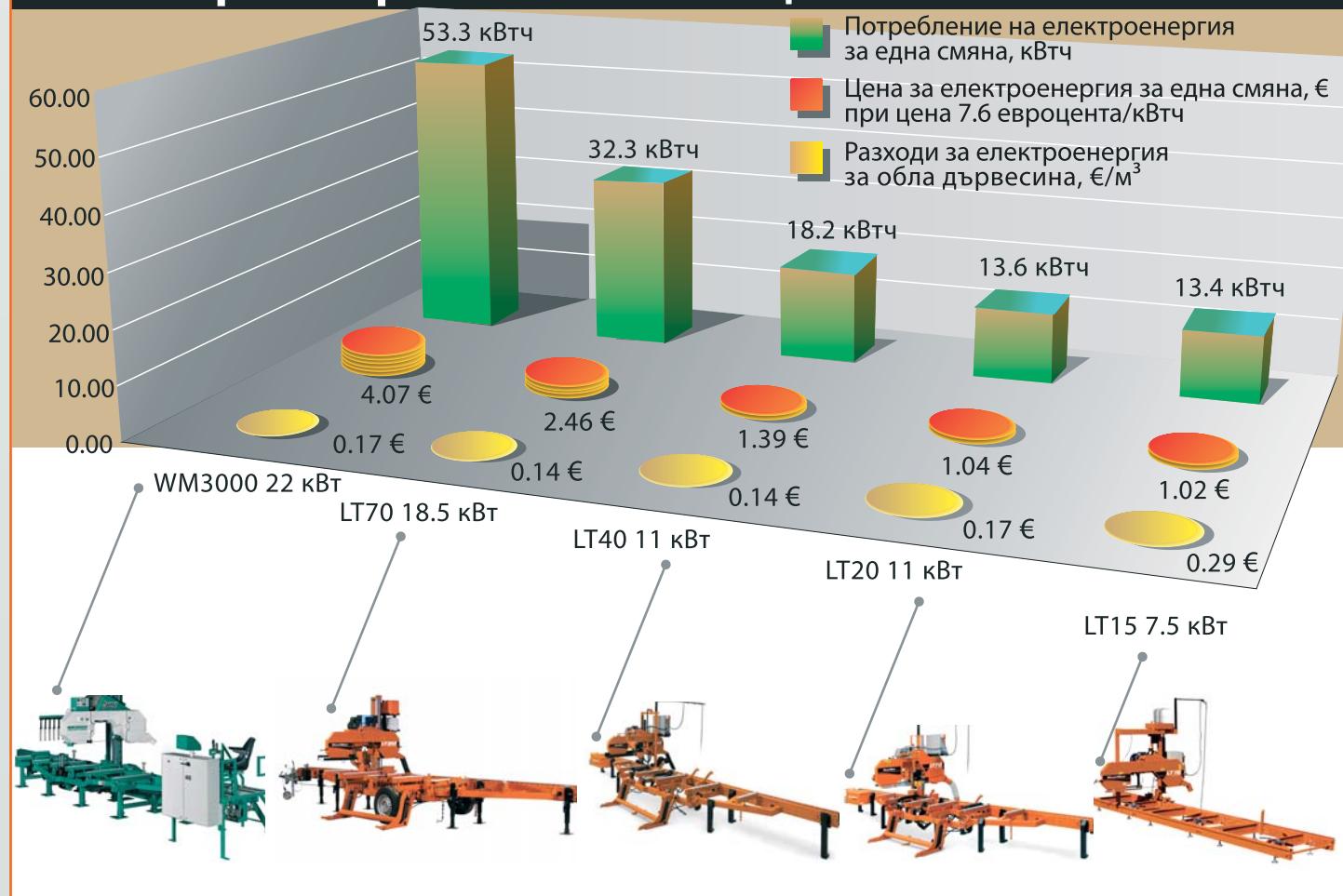
тел/факс: 02/979 17 10

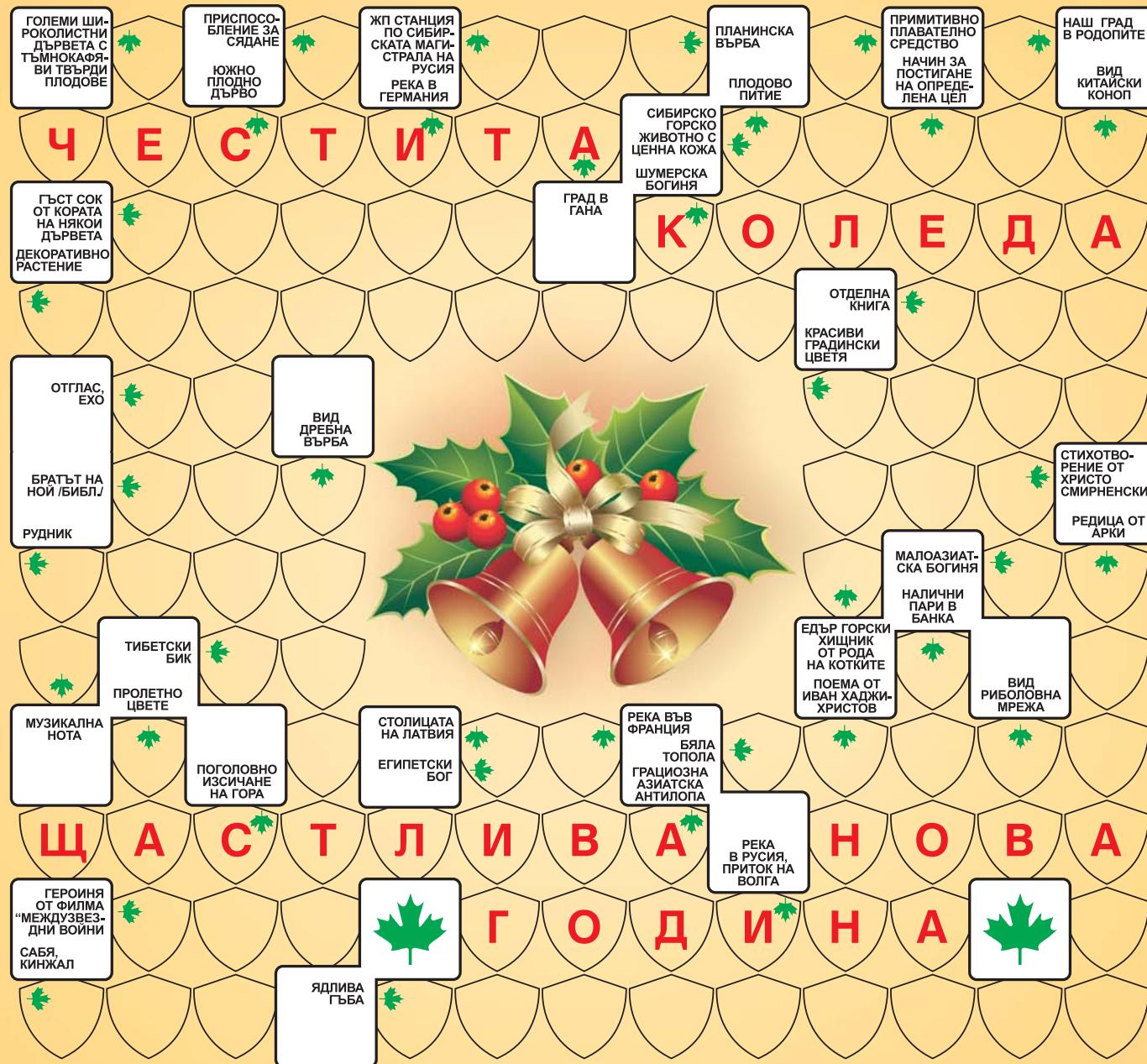
тел.: 02/462 70 35, 02/963 25 59, 0899 133 110

e-mail: office@ecotechproduct.com

www.wood-mizer.bg

Енергопотребление на банцизи на Wood-Mizer

РЕЧНИК: АВОН, АДА, ИЛЕ, ИТАТ, НИР, РАМИ

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 09/2012:

ВОДОРАВНО: Планинари, АПА, Окарина, Кран, Адад, Камарата, Моцарела, Обир, Рила, Единица, Соя, Витамини, Верона, Ирина, Народ, „Беата“, Кредити.

ОТВЕСНО: Ам, Плодородие, Акация, Ра, Надал (Рафаел), Вит, Вир, Равена, Нике, ИРА, „Каналето“, Рамадан, Pi, Имане, Крони, Ад, Карабинери, Патици, От, Канара, Оди.

Самораслящи

- Бай Нено, какво ще правиш на 21 декември?
- Ще се напия! Ако настъпи краят на света, няма да имам махмурлук. Ако имам махмурлук, значи няма край на света.

Аркадashi седят в кръчмата.

- Бай Нено, казвам, че скоро идвал краят на света.
- Добре, нави ме, сипвай.

- Булка, знаеш ли какво се пие и мези за края на света? - пумал старият горски жена си. - Така де, всичко трябва да е по табиет!

Годишко съдържание 2012

1	Д-р Мирослав Найденов - Новогодишно приветствие на министъра на земеделието и храните.....2
	„Гора“ представя Лесотехническия университет: Приобщаване към европейското образователно пространство.....3
	Ваня Рътарова - Енергия от възобновяеми източници: Гори „под високо напрежение“8
	Конференция на Съюза на европейските лесовъди: България с представител в Президентството на СЕЛ.....10
	Юлия Събчева - Делнични срещи: Горските инспектори от РДГ - Сливен: Живеем с гората...11
	Информация: Юбилейна научна конференция на Българското ентомологично дружество.....12
	Информация: Живот и памет.....12
	Инж. Чавдар Желев - Европейски проекти: Превенция на горските пожари.....13
	Структури към Изпълнителната агенция по горите и към Държавните горски предприятия - пощенски кодове, названия, ръководители и телефони.....14
	Справочник на Изпълнителната агенция по горите.....17
	Д-р инж. Любчо Тричков, инж. Николай Василев - Проекти: Успешно приключи изпълнението на FUTUREforest.....20
	Светлана Бънзарова - Колегията по света: Имаме добър опит в борбата с горските пожари.....22
	Доц. д-р Янcho Найденов - Юбилеи: Д-р инж. Васил Вътров на 90 години.....24
	Д-р инж. Георги Стенин - Годишни: 90 години от рожденията на инж. Стамен Димитров (1921-2006 г.).....26
	Инж. Георги Петрушев - Културно и природно наследство на България: Мадарският конник....28

2	Инициатива: Да почистим паметниците на лесовъдите!....2
	Владимир Константинов - Преги и след озвъня: Пожари в началото на зимата - нов феномен в горските територии на страната.....6
	Светлана Бънзарова - По следите на един пожар.....7
	Юлия Събчева - Пилотен проект: Пластмасови пластини допълват контролните горски марки.....9
	Международна конференция: Дърбан отложи ограничаването на климатичните промени.....10
	Наука и образование: За първи път.....12
	Д-р инж. Бойко Неделин - Експертът съветва: Семеносене в буковите гори.....13
	Инж. Иван Димитров - Становище: Не си струва, но продължава.....13
	Проф. д.т.н. Васил Василев - Техника и технологии: Възможности на горските въжени системи за екологичноизобразно ползване на дървесните ресурси.....14
	Ценоразпис за организирания ловен туризъм....16
	Инж. Христо Въчовски - Гори и икономика: Същ-

ност и особености на инвестициите при създаване на нови гори.....18

Д-р инж. Георги Стенин - Юбилеи: Инж. Лазар Пандев на 80 години.....20

Проф. д.т.н. Васил Василев - Юбилеи: Проф.

д.т.н. Тодор Маринов на 80 години.....20

Радослава Джантрова - Информация: Природен парк „Персина“ взе първа награда от МОТОПФОЕ.....21

Информация: Ветераните почетоха своите юбиляри.....21

Инж. Георги Петрушев - Културно и природно наследство на България: Ивановските скални църкви.....23

Светлана Бънзарова - Гост на редакцията: Стоянка Димова: Който познава миналото, гледа с перспектива на бъдещето.....24

Светлана Иванова - Памет: „Никому няма да угодничим“. Сто години от гибелта на Васил Попов.....26

Гори и общини: Фактор в обществените отношения в горския сектор.....23

Форум: Шести национален конгрес на синдикатите.....24

Д-р инж. Симеон Богданов - Изследване: Кафявите горски почви в засегнати от ветровал площи в ДГС - Смилян.....25

Инж. Георги Петрушев - Културно и природно наследство на България: Национален парк „Пирин“.....26

Световен ден на гората.....27

5

Юлия Събчева - Делнични срещи: ДГС - Гърмен: Намираме баланса между икономическия интерес и лесовъдството....2

Инж. Никола Каварджиков - Поглед в историята: 130 години горска служба в Пловдивския край.....6

Юлия Събчева - Придобивка: Националният център за професионално обучение в Природен парк „Рилски манастир“ отвори врати.....9

Доц. Ивайло Цветков, доц. Славчо Славов, доц. Стефан Мирчев - Лесозащита: Нов агресивен представител на род *Phytophthora* в дъбовите гори.....10

Петя Славческа, Анастасия Атанасова - Изложения: Международни ловни изложения 2012.....12

Светлана Бънзарова - Изложения: „Техномебел“ плюс „Светът на мебелите“ - в една изложба.....14

Гори и „Натура 2000“: Новият проект ще изгражда горската генна банка.....16

20 години проект LIFE.....16

Инж. Христо Въчовски - Гори и икономика: Горите на България в началото на ХХI век.....18

Инж. Лидия Господинова - Гори и екология: Ще промени ли парниковият ефект фатално света?.....20

Да почистим паметниците на лесовъдите! Де-лого продължава.....21

Инж. Александър Дунчев - Природозащита: Коя е първата защитена местност в България?.....22

Гл. ас. инж. Евгени Цавков, проф. д-р Иван Палиголов - Музеи: Поглед към миналото е поглед към бъдещето.....23

Инж. Любен Ванчев - Юбилеи: Инж. Радослав Стоянов на 80 години.....26

Светлана Бънзарова - Срещи: Клуб „Фортуна“ отпразнува първи юбилей.....27

Инж. Георги Петрушев - Културно и природно наследство на България: Резерват „Сребърна“.....28

6/7

Светлана Бънзарова - Представяме: Регионалната дирекция по горите - Смолян.....2

Инж. Мария Беловарска - Информация: Работната група по законодателство за семена на Европейската комисия заседава в Хисаря.....7

3

Борис Господинов, Светлана Бънзарова, гл. ас. Евгени Цавков - История: Горската служба и нейните ръководители....2

Инж. Николай Пиронков - Превенция и контрол: Защита на горските територии от пожари и опазване от нарушения.....8

Д-р инж. Ценко Ценов - Лесовъдска практика: Отговорност и компетентност в управлението на горите.....12

Гл. ас. д-р Момчил Панайотов, д-р инж. Георги Гогушев, гл. ас. Евгени Цавков, гл. ас. Нено Александров, д-р инж. Станислав Лазаров - Анализи: Природните нарушения в планинските гори на България.....16

Инж. Димитър Янков - Природни нарушения в действие: Арена на активен снеголом.....18

Гл. ас. д-р Момчил Панайотов - Какво ни показваха лавините в Рила?.....19

Инж. Стефан Балов - Лесозащита: Здравословното състояние на горите през 2012 година.....23

Юлия Събчева, Светлана Бънзарова - Актуално: Горещите зимни месеци.....25

Д-р инж. Дико Петров - Мнение: Режими за устойчиво управление на горите в Странджа по „Натура 2000“.....28

Доц. д-р Янcho Найденов - Гост на редакцията: Проф. Орлин Загоров: Народ, лишен от свято отношение към гората, е обречен.....30

Инж. Георги Петрушев - Културно и природно наследство на България: Казанлъшката гробница.....32

Изложби и конкурси: Снимай! Не убивай!.....33

4

Седмица на гората 2012 2

Юлия Събчева - Международна изложба: Природа, лов, риболов за 18-и път.....17

Отчет: Дейността на държавните горски предприятия и Изпълнителната агенция по горите през 2011 година.....20

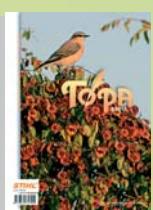

Юлия Съчева - Изложения: Горско шоу на Мечи чал.....8	на гората.....36
Д-р инж. Анна Петракиева, проф. д-р Иван Палигоров, инж. Борис Господинов - Съюз на европейските лесовъди: Швеция сподели с Европа своя опит.....11	Инж. Георги Петрушев - Пътепис: Атон - градината на Богородица, част I.....38
Чисто: Да почистим България и в Деня на природните паркове.....14	Проекти: Природен парк „Витоша“ демонстрира част от дейностите си пред журналисти.....42
Проф. Михаил Петров - Интродукция на дървесни видове: Отглеждане и стопанисване на корковия дъб в България.....18	Борис Господинов - „Горица“ с уникатен зоокът.....43
Инж. Юлиян Русев - Ловно стопанство: Състояние на дивечовите запаси в България....22	
Юлия Съчева - Висше образование: Випуск 2011 на Лесотехническия университет получи дипломите си.....25	
Д-р инж. Кирил Цанов - Възобновяеми енергийни източници: Неизползвани национални богатства.....26	
Доц. д-р Надежда Стоянова - Гори и екология: Възможности за подобряване на състоянието на горите у нас.....28	
Археологически паметници: Да спасим моста Кемера.....29	
Да почистим паметниците на лесовъдите: Студенти продължиха инициативата, Чешмата в памет на инж. Тодор Чернев.....30	
Инж. Надежда Шательска-Ганчева - Инициативи: Ден на отворените врати в ПГС „Христо Ботев“ - Велинград.....30	
Законодателни промени: Гората не е била, но трябва да бъде.....32	
Инж. Георги Петрушев - Културно и природно наследство на България: Тракийската гробница край с. Свещари.....35	
Д-р инж. Дико Патронов - Стари гори: Монументалните дървета в Странджа - генната памет	
	парка по проекта.....23
	Инж. Георги Петрушев - Пътепис: Атон - градината на Богородица, част II.....24

8

- Борис Господинов - Темата: Има ли бъдеще човешката небрежност?.....2**
Юлия Съчева - Гореща точка: Въпросите на пожара в „Бистришко бранице“6
Светлана Бънзарова - Огнена хронология.....9

Борис Господинов, Светлана Бънзарова, Юлия Съчева - „Гора“ представя Северозападно държавно предприятие - Враца: Новият бизнес модел за управление на горите.....2
Д-р инж. Анна Петракиева - Международни симпозиуми: Франция преоткрива Феликс Вожни чрез България.....11

- Доц. д-р Величко Гагов - 14-и Международен симпозиум за елитите.....12**
68 Международен технически панаир в Пловдив: Индустрят следва пътя на цивилизацията....13
Нови ръководители на ЛТУ.....16
Юлия Съчева - Експертът коментира: Отпадат ли горскостопанските програми при собственост под 2 декара?.....17
Висше образование: Започна новата учебна година в ЛТУ.....18
Информация: Успешно приключи Проектът в подкрепа на институционалната реформа в горския сектор.....19
Виислава Димитрова, Васко Масалджийски - Студентска практика: Международен лагер по горско стопанство.....20
Фотогалерия „Гора“: Инж. Румен Евтимов - с награда от фотоизложба.....21
Борис Господинов - Гост на редакцията: Д-р Атанас Гъльбов: Хомеопатията разглежда човека в неговата цялост.....22
Годишна конференция: 20 години „Хукварна България“.....25

Честито!

20 om 113

Да бъде издател на списание за екология и горско стопанство, тогавашният Комитет по горите прие с желание и отговорност. Институцията подкрепи нашата концепция „Гора“ да бъде трибуна на лесовъдъта и в същото време да разлисти страниците си за нашата общественост, за да може тя да се убеди, че лесовъдската професия е съзидателна и благородна.

Редакционният колектив, от своя страна, не изнебери на журналистическото си призвание да живее с пулса на гората и нейните верни служители. Централното горско ведомство продължи да ни подкрепя и от взаимното доверие се получи най-доброто - професионално издание, което отразява живота на лесовъдската колегия. Ако разлистим първия брой на „Гора“, който излиза през яну-

ри 1992 г., ще видим, че горската система от март 1991 г. е управлявана от самостоятелен Комитет по горите, който е на пряко подчинение на Министерския съвет. Неговите регионални структури са районните дирекции на горите и 164 юрисдиктивни самостоителни държавни лесничейства. Това е първата сериозна реформа в горите. Година след година горският отрасъл преживя не една реформа. Те преминаха не само през нашите материали, но и през сърцето ни.

Между първия брой на деветдесет и втората и десетия на 2012-та се смени не само столетието, смени се много пъти политиката в България. И в горите - също. Нищо не пропуснахме и продължихме да бъдем с вас. Така, както се полага на достойния и горд наследник на горския печат, зародил се през 1899 г. с малката книжка и големи надежди, на сп. „Лесовъдец“. Просто вляхме своите сили и своята обич за вечността на Българската гора.

Подредихме последния за 2012 г. брой от списание „Гора“. С него навършваме двадесет години, откакто се появи сп. „Гора“, заменило сп. „Горско стопанство“.

ХУСКВАРНА
поздравява своите приятели
с Коледните и Новогодишните
празници!

Husqvarna®

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД

София 1797, ж.к. „Младост“ - 2
бул. „Андрей Ляпчев“ 72
тел: 02 /8099411,
факс: 02 /8099413,
www.husqvarna.bg
e-mail: info@husqvarna.bg